

Annual Report 2024

สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

facebook: สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร

youtube : เกษตรพิบูลมังสาหาร

**แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี**

.....

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)/
กิจกรรม ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ
วันที่ดำเนินการ : ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๖

ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอนาพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ครั้งที่ 2 วันที่ 20 มิถุนายน 2567

ณ ที่ทำการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว หมู่ที่ ๔ ตำบลดอนจิก อำเภอพิบูลมังสาหาร

จ.อุบลราชธานี

ครั้งที่ 3 วันที่ 11 กรกฎาคม 2567

ณ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ครั้งที่ 4 วันที่ 20 สิงหาคม 2567

ณ ที่ทำการแปลงใหญ่ข้าว ม.4 ตำบลดอนจิก อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัด

อุบลราชธานี

๒. วัตถุประสงค์ :

๒.๑. เพื่อร่วมกัน วิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่

๒.๒. เพื่อการรับรองศูนย์เครือข่าย การบริหารจัดการ การขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๒.๓. เพื่อการสรุปผลการดำเนินงาน และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

๓. เป้าหมาย

คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับอำเภอ

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

ศพก. และแปลงใหญ่ ได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้มีการวิเคราะห์แผนการบริหารจัดการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
การสรุปผลการดำเนินงาน และอื่นๆ

๔.๒ ผลลัพธ์

มีแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ ร่วมกัน

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

คณะกรรมการ ศพก. /แปลงใหญ่ สามารถให้ข้อมูล/ความรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นกลไกใน การบูร
ณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ได้

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

งบประมาณสำหรับการจัดประชุมยังไม่เพียงพอ ควรมีการจัดสรรงบประมาณค่าเบี้ยเลี้ยงและค่า

พาหนะสำหรับคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่

๖. รายละเอียด

มีการจัดประชุมคณะกรรมการ ศพก. จำนวน ๔ ครั้ง/ปี โดยจัดประชุมสัญจรตาม ศพก.เครือข่ายในพื้นที่อำเภอพิบูลมังสาหาร ทั้งนี้การประชุมในแต่ละครั้ง คณะกรรมการจะได้รับทราบข้อมูลสถานการณ์ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันในแต่ละพื้นที่ ในประเด็นดังต่อไปนี้

- ๑) การรายงานการดำเนินการของ ศพก. ปัญหาอุปสรรค และการดำเนินการแก้ไข
- ๒) สภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำต้นทุน ปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อ การเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของพืชหรือสินค้าเกษตรหลัก ๆ
- ๓) ความเสี่ยงการเกิดภัยพิบัติ เช่น ภัยแล้ง โรคพืชและศัตรูพืชระบาด ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไข การแจ้งเตือนภัย และการสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกร
- ๔) สถานการณ์การผลิต การเพาะปลูก การตลาด ปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไข
- ๕) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดของพืชหรือสินค้าเกษตรหลัก ๆ
- ๖) ข้อมูลข่าวสารทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ
- ๗) ปัญหาความเดือดร้อน และเรื่องร้องเรียนของเกษตรกร และการดำเนินการ แก้ไขปัญหา

คำอธิบาย

1. ชื่องาน/กิจกรรม/โครงการตามภารกิจบทบาทหน้าที่ งานนโยบายสำคัญ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งงบประมาณส่งเสริม การเกษตร งบพัฒนาจังหวัด งบพัฒนากลุ่มจังหวัด และงบอื่นๆ หรือไม่มีงบประมาณ รวมทั้งกิจกรรมการประกวด
2. เนื้อความ เรียบเรียงให้ได้ใจความโดยระบุวัตถุประสงค์/กระบวนการ/กิจกรรม/ขั้นตอน/วิธีการที่สำคัญ /ผลการดำเนินงาน ได้แก่ เพิ่มผลผลิต มีการนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างไร ฯลฯ เป็นต้น
3. รูปภาพประกอบ เน้น ชัด สื่อให้เห็นว่าทำอะไร เช่น ภาพกระบวนการ/กิจกรรม ภาพผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (ถ้ามี)
  - ผลผลิต หมายถึงผลที่เกิดขึ้นทันที ผลโดยตรงจากการดำเนินเมื่อเสร็จสิ้นงาน/กิจกรรม/โครงการ
  - ผลลัพธ์ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นติดตามมา ผลระยะยาว ผลกระทบ หรือเงื่อนไขที่เกิดจากผลผลิต
  - ประโยชน์ที่ได้รับ หมายถึง มูลค่าหรือคุณค่า หรืออื่น ๆ ที่เกษตรกร และหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับจากโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการ
  - เกษตรกร/กลุ่ม/ผู้รับบริการได้รับประโยชน์อย่างไร เช่น ได้รับบริการ สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพด้านต่างๆ เป็นต้น

7. รูปภาพประกอบ (3 - 5 ภาพ)

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

.....

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)/
กิจกรรม

เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ

วันที่ดำเนินการ : ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗

ณ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ครั้งที่ ๒ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗

ณ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ครั้งที่ ๓ วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๗

ณ สวนทุเรียน นายเศกสรรค์ รักผล บ้านหนองโดน ตำบลคันไร่ อำเภอสิรินธร
จังหวัดอุบลราชธานี

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำให้สามารถบริหารจัดการพื้นที่ และสินค้าได้

๒.๒. เพื่อบ่มเพาะเกษตรกรเตรียมพร้อมไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ

๒.๓. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเด็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG

(BCG Economy Model)

๓. เป้าหมาย

Smart Farmer Yong Smart Farmer กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สมาชิกแปลงใหญ่ /เกษตรกรที่พร้อม จะเข้าเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ ที่มีศักยภาพ ความพร้อมที่จะรับการพัฒนาหรือเคยผ่านการอบรมตามหลักสูตรการ เรียนรู้กับ ศพก. มาแล้ว จำนวน ๑๐ ราย

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๑๐ ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ตามประเด็นความต้องการ
พัฒนาพืชที่เลือก

๔.๒ ผลลัพธ์

เกษตรกรเป้าหมาย ร้อยละ ๘๐ สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าและสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่

เกษตรกร ได้ต่อไป

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ควรมีงบประมาณสำหรับการฝึกปฏิบัติเพื่อบ่มเพาะเกษตรกรเตรียมพร้อมไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ
เช่น งบประมาณสำหรับการทำการตลาด

๖. รายละเอียด

จัดกระบวนการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร Smart Farmer Yong Smart Farmer
กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สมาชิกแปลงใหญ่ /เกษตรกรที่พร้อม จะเข้าเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ ที่มีศักยภาพ
ความพร้อมที่จะรับการพัฒนาหรือเคยผ่านการอบรมตามหลักสูตรการ เรียนรู้กับ ศพก. มาแล้ว จำนวน ๑๐

ราย เพื่อบ่มเพาะเกษตรกรเตรียมพร้อมไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งกำหนดให้จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๒ ครั้ง ณ ศพก. หรือ ศูนย์เครือข่าย และให้มีการศึกษาดูงาน/จัดเวทีแลกเปลี่ยน จำนวน ๑ ครั้ง ณ สถานที่ที่มีองค์ความรู้

เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสม หรือประเด็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG Economy Model) หรือประเด็นเนื้อหาวิชาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่อบรม

คำอธิบาย

๑. ชื่องาน/กิจกรรม/โครงการตามภารกิจบทบาทหน้าที่ งานนโยบายสำคัญ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งงบประมาณส่งเสริมการเกษตร งบประมาณจังหวัด งบพัฒนากลุ่มจังหวัด และงบอื่นๆ หรือไม่มีงบประมาณ รวมทั้งกิจกรรมการประกวด

๒. เนื้อความ เรียบเรียงให้ได้ใจความโดยระบุวัตถุประสงค์/กระบวนการ/กิจกรรม/ขั้นตอน/วิธีการที่สำคัญ /ผลการดำเนินงาน ได้แก่ เพิ่มผลผลิต มีการนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างไร ฯลฯ เป็นต้น

๓. รูปภาพประกอบ เน้น ชัด สื่อให้เห็นว่าทำอะไร เช่น ภาพกระบวนการ/กิจกรรม ภาพผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (ถ้ามี)

- ผลผลิต หมายถึงผลที่เกิดขึ้นทันที ผลโดยตรงจากการดำเนินเมื่อเสร็จสิ้นงาน/กิจกรรม/โครงการ

- ผลลัพธ์ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นติดตามมา ผลระยะยาว ผลกระทบ หรือเงื่อนไขที่เกิดจากผลผลิต

- ประโยชน์ที่ได้รับ หมายถึง มูลค่าหรือคุณค่า หรืออื่น ๆ ที่เกษตรกร และหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับจากโครงการ/

กิจกรรมที่ดำเนินการ

- เกษตรกร/กลุ่ม/ผู้รับบริการได้รับประโยชน์อย่างไร เช่น ได้รับบริการ สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่ม

ประสิทธิภาพ

ด้านต่างๆ เป็นต้น

๗. รูปภาพประกอบ (๓ - ๕ ภาพ)

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการสู่ตลาดสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ
โครงการพัฒนาประสิทธิภาพโลจิสติกส์เกษตรเพื่อลดการสูญเสีย

วันที่ดำเนินการ :

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑. เพื่อชี้แจงการบริหารจัดการตลาดเกษตรกร

๒.๒. เพื่อประชาสัมพันธ์ ตลาดเกษตรกรสีเขียว ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น ไลน์กลุ่ม เฟซบุ๊ก เพจ
สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร

๒.๓. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาตลาดเกษตรกร

๓. เป้าหมาย

สมาชิกกลุ่มตลาดเกษตรกรสีเขียว

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๓๓ ราย ได้ประชุม พูดคุย เรื่องต่างๆของตลาดเกษตรกรสีเขียว

๔.๒ ผลลัพธ์

เกษตรกรเป้าหมาย สามารถนำข้อในที่ประชุมไปใช้ปรับปรุง พัฒนา ตลาดเกษตรกรสีเขียว

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าและสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่
เกษตรกร ได้ต่อไป

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ควรมีงบประมาณสำหรับการฝึกปฏิบัติเพื่อบ่มเพาะเกษตรกรเตรียมพร้อมไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ
เช่น งบประมาณสำหรับการทำการตลาด

๖. รายละเอียด

๑. ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ วันที่เปิดจำหน่ายครั้งแรก	: ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓
๑.๒ วันและเวลาในการเปิดจำหน่าย	: ทุกวันจันทร์และวันศุกร์ เวลา ๐๗.๓๐ – ๑๓.๐๐ น.
๑.๓ สถานที่ตั้งตลาดเกษตรกร	: หน้าศาลหลักเมืองอำเภอพิบูลมังสาหาร
๑.๔ ประเภทของสถานที่ตั้ง	: ☒ ราชการ ☐ รัฐวิสาหกิจ ☐ เอกชน

๑.๕ แผนที่ตลาดเกษตรกร (รูปถ่ายสถานที่ตั้ง)

ข้อมูลทั่วไป	
ชื่อแปลง	ตลาดเกษตรกร
ผู้สร้าง	สุวิธรา กุลวงษ์
วันเฝ้าสร้าง	26 มิถุนายน 2566
รายละเอียด	-
ข้อมูลแปลง	
ขนาดพื้นที่	1 ไร่ 2 งาน 37 ตร.ว
พิกัดพื้นที่	48 P, x = 524677, y = 1685533
หมายเลขโฉนด	-
ที่อยู่	โรงเรียนเทศบาล 1 ปิ่นโพธิ์กลาง ตำบล ปิ่นมิ่ง อำเภอ อุมลราชธานี 34110

๑.๖ จำนวนเกษตรกรผู้ค้า

: ทั้งหมด.....๓๓.....ราย

๑) มาจำหน่ายประจำ.....๑๙..... ราย

๑.๑) เกษตรกรรายเดียว.....๖.....ราย

๑.๒) Young Smart Farmer.....๕.....ราย

๑.๓) กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน.....ราย

๒) มาจำหน่ายไม่ประจำ.....๑๔..... ราย

๑.๑) เกษตรกรรายเดียว.....๑๐.....
ราย

๑.๒) Young Smart Farmer.....-.....ราย

๑.๓) กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน.....๔.....
ราย

๑.๗ ประเภทสินค้า

๑) ข้าวและธัญพืช

ร้อยละ.....๑.๖.....

๒) ผัก

ร้อยละ.....๒๘.๖.....

๓) ผลไม้

ร้อยละ.....๔.๐.....

๔) ไม้ดอกไม้ประดับ

ร้อยละ.....๓.๖.....

๕) อาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม

ร้อยละ.....๑๐.๑.....

๖) สมุนไพรและเครื่องสำอาง

ร้อยละ.....-.....

๗) ผ้าและเครื่องแต่งกาย

ร้อยละ.....-.....

๘) หัตถกรรมและสิ่งประดิษฐ์

ร้อยละ.....๔.๗.....

๙) ผลิตภัณฑ์ประมง/สัตว์น้ำ

ร้อยละ.....๒๐.๐.....

๑๐) อาหารปรุงสุก

ร้อยละ.....๒๐.๔.....

๑.๘ มาตรฐานสินค้า

๑) ได้รับการรับรองแล้ว

ร้อยละ.....๔๕.๔๕.....

๒) ยังไม่มีการรับรอง (อยู่ในระหว่างดำเนินการ)

ร้อยละ.....๓๐.๓๑.....

๓) ยังไม่มีการรับรอง (ยังไม่มีแผนดำเนินการ)

ร้อยละ.....๒๔.๒๔.....

๑.๙ การจำหน่ายสินค้าผ่านระบบออนไลน์

๑) ขายออนไลน์

จำนวน.....๔.....ราย

๒) ไม่ขายออนไลน์

จำนวน.....๒๙.....ราย

๒. การบริหารจัดการตลาดเกษตรกร

๒.๑ โครงสร้างคณะกรรมการ

๑) รายชื่อคณะกรรมการ

การบริหารจัดการตลาดเกษตรกร ภายใต้กิจกรรมโครงการ “ตลาดเกษตรกรสีเขียว” สำนักงานเกษตร อำเภอบึงสามพัน ได้วางแผนการดำเนินงานโดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารตลาดโดยให้สมาชิกทุกคน มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งคณะกรรมการ เพื่อให้การดำเนินงานและการจัดกิจกรรมต่างๆ มีการขับเคลื่อนงานที่ สามารถบริหารงาน ได้โดยกลุ่มเกษตรกร โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบงานตลาดเกษตรกร ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาของกลุ่ม ซึ่งมีโครงการคณะกรรมการ ดังนี้

๑. ประธาน		นายเส็ง	ธรรมวิจิตร
๒. รองประธาน	คนที่ ๑	นายอำนาจ	ดาตสันเทียะ
๓. รองประธาน	คนที่ ๒	นายมหา	บุญธรรม
๔. ที่ปรึกษากลุ่ม		นางกฤษณา	ธีระวิเศษสุข
๕. ฝ่ายการตลาด	คนที่ ๑	นางสาวมณีนรัตน์	บัวขาว
๖. ฝ่ายการตลาด	คนที่ ๒	นางสุภัทสร	บรรเรืองทอง
๗. เลขานุการ	คนที่ ๑	นางวิไล	แก้วพา
๘. เลขานุการ	คนที่ ๒	นางสาวจรัสรัตน์	บุญวัน
๙. เฝ้าระวัง	คนที่ ๑	นางสาวนภาพร	กุหลาบ
๑๐. เฝ้าระวัง	คนที่ ๒	นายเจริญ	พันธ์พงศ์แข็ง
๑๑. ประชาสัมพันธ์	คนที่ ๑	นางรุ่งนภา	กงชุย
๑๒. ประชาสัมพันธ์	คนที่ ๒	นางสาวประภาพร	สีบัว

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตลาด

๑. นางวิภาวดี	สาธารณสุข	เกษตรอำเภอบึงสามพัน
๒. นางสาวศิริณี	สมศรี	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๓. นายคำหล้า	พรมจันทร์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. ประธานกลุ่ม

- วางนโยบายและแผนการดำเนินงานของตลาด
- ส่งเสริม สนับสนุน ให้สมาชิกของตลาดดำเนินการตามนโยบาย แนวทางหรือแผนปฏิบัติงาน ตามข้อกำหนดของตลาดหรือข้อกำหนดอื่น ๆ
- ควบคุมการดำเนินงานของสมาชิกให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม
- ประสานงานกับหน่วยงานภาคีในการให้ความร่วมมือต่างๆ

๒. รองประธานกลุ่ม

- ควบคุมการดำเนินงานของสมาชิกให้การผลิตเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ
- ปฏิบัติงานแทนประธานกลุ่มในกรณีที่ได้รับมอบหมาย หรือในกรณีที่ประธานกลุ่ม ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

- ส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกตลาดปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับกลุ่ม
- แนวทาง หรือ แผนปฏิบัติตามข้อกำหนดของกลุ่มตลาดหรือข้อกำหนดอื่น ๆ

๓. เลขานุการ

- สรุปรายงานผลการดำเนินงาน รายงานยอดขาย และผลการประชุมให้ประธานกลุ่มรับทราบ
- ดำเนินงานในการจัดทำและเก็บรักษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประชุม

๔. เฝ้าระวัง

- ดูแลและจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย
- ควบคุมและจัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเงิน

๕. ด้านการตลาด

- ร่วมกับกลุ่มในการวางแผนการผลิตการตลาด
- ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การผลิตและการตลาด
- ติดต่อประสานงานระหว่างสมาชิกกลุ่มกับลูกค้า

๖. ประชาสัมพันธ์

- ติดต่อประสานงานและออกข่าวสารหรือเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติไว้แล้วให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
- ต้อนรับหน่วยงานราชการหรือองค์กรภายนอกที่มาติดต่อกับกลุ่ม

๗. สมาชิกของกลุ่ม

- ดำเนินการผลิต และปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม
- การให้บริการลูกค้าด้วยใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ
- มีการติดป้ายราคาสินค้าชัดเจน
- ให้ความร่วมมือทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก

๒.๒ ระเบียบตลาดเกษตรกร

คณะกรรมการบริหารตลาดเกษตรกรสีเขียวพร้อมด้วยสมาชิก ได้จัดตั้งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับกลุ่ม ดังนี้

- ๑) สมาชิกต้องเป็นเกษตรกรผู้ผลิตตัวจริง/กลุ่มเกษตรกร/กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือองค์กรที่หน่วยงานรัฐให้การรับรองการดำเนินกิจกรรม
- ๒) สินค้าที่จำหน่ายต้องผลิตเอง หรือมีเครือข่ายร่วมกันผลิต และมีมาตรฐานรับรองการผลิต เช่น ไร่รับรอง GAP ของกรมวิชาการเกษตร, OTOP, มาตรฐานอินทรีย์ ออแกร์นิคไทยแลนด์, PGS หรือ มาตรฐานอื่นๆ ที่หน่วยงาน/ชุมชนรับรอง
- ๓) สมาชิกต้องยื่นใบสมัครที่สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร ก่อนนำสินค้าเข้ามาจำหน่าย ภายในกลุ่ม
- ๔) สมาชิกต้องยินยอมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุขอำเภอ/จังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ/ จังหวัด และคณะกรรมการตลาดสุ่มตรวจสอบสินค้าในตัวอย่างสินค้าที่จำหน่าย (หากมี) ๕) การประชุมการดำเนินงานตลาดเกษตรกรโดยคณะกรรมการตลาดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสมาชิก จะต้องร่วมประชุมทุกครั้ง และต้องปฏิบัติตามมติที่ประชุม

- ๖) สมาชิกต้องเก็บกวาดขยะรักษาความสะอาดของแผง/สถานที่จำหน่าย และ/หรือบริเวณตลาด หรือ ส่วนที่ใช้ประโยชน์
- ๗) สมาชิกต้องรักษาสິงแวดล้อมในบริเวณจัดตลาด ไม่ทำลายสิ่งก่อสร้างเดิม และห้ามสร้างเพิง หรือร้านหรือ สิ่งปลูก สร้างแบบถาวรในบริเวณตลาดกรณีผู้จำหน่ายรายใดฝ่าฝืนและทำให้ สถานที่อาคารสถานที่ เสียหายผู้จำหน่ายรายนั้นต้อง รับผิดชอบซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเดิม
- ๘) สมาชิกต้องให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของตลาด ในกรณีมีกิจกรรมพิเศษหรือกิจกรรม ตลาดเกษตร สีเขียวเคลื่อนที่
- ๙) หากสมาชิกไม่ดำเนินการตามกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม/หรือตามมติที่ประชุม หรือ คณะกรรมการ ตลาดจะดำเนินการตักเตือน หากไม่ปฏิบัติตามนั้นแล้วผู้จำหน่ายรายนั้นจะต้อง พ้นสภาพจาก การเป็นสมาชิกตลาดโดยไม่มีข้อ ทักท้วงใดๆ ทั้งสิ้น
- ๑๐) การแต่งกายของผู้จำหน่ายสินค้า สะอาดและเป็นเอกลักษณ์
- ๑๑) กฎระเบียบ/ข้อบังคับ สามารถเพิ่มเติมแก้ไขได้ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลตลาด เกษตรกร หรือ หน่วยงานปกครองอำเภอ/จังหวัด และมติที่ประชุมสมาชิกกลุ่ม
- ๑๒) สมาชิกผู้จำหน่ายสินค้าต้องมาจำหน่ายสินค้าทุกวันจันทร์และศุกร์ของสัปดาห์ โดยเข้า จำหน่ายสินค้า ให้ตรงเวลา และจัดสินค้าให้แล้วเสร็จก่อนเวลา ๐๘.๓๐ น.
- ๑๓) หากต้องมีการขาดการจำหน่ายหรือลา ต้องแจ้งคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มให้ทราบ ล่วงหน้าอย่างน้อย ๑ วัน (ผ่านช่องทางใดก็ได้)
- ๑๔) มติคณะกรรมการและสมาชิกตลาดเกษตรสีเขียว มีมติ ให้สมาชิกทุกคนต้องชำระเงิน กองกลาง เพื่อเป็นเงินกองทุนส่วนกลางของกลุ่ม จำนวน ๕๐ บาท/ราย/เดือน เพื่อใช้ในการ บริหารกิจกรรมตลาด โดยนำฝากเข้าบัญชีธนาคารของกลุ่ม “กลุ่มตลาดเกษตรสีเขียว อำเภอ พิบูลมังสาหาร”
- ๑๕) สมาชิกที่ได้รับสนับสนุนอุปกรณ์ อาทิ โต๊ะ เก้าอี้ ผ้าใบปูโต๊ะ ชั้นวางผลิตภัณฑ์ ผ้ากันเปื้อน หมวกคลุมผม หรืออุปกรณ์อื่นๆ ที่สำนักงานเกษตรอำเภอหรือหน่วยงานสนับสนุน ต้องดูแล รักษา และจัดเก็บให้เรียบร้อย เรียบร้อย หากมีการเรียกตรวจสอบต้องสามารถนำมาให้ตรวจสอบ สภาพการใช้งานได้ทันที
- ๑๖) ระเบียบข้อบังคับอื่นๆ สามารถเพิ่มเติมได้ โดยการประชุมหารือของสมาชิกร่วมกับ สำนักงานเกษตร อำเภอพิบูลมังสาหาร

๒.๓ จำนวนสมาชิก.....๓๓.....ราย   จำนวนร้านค้า.....๓๓.....ร้านค้า

ข้อมูลสมาชิก

๑) ชื่อ – นามสกุล

๒) ชื่อกลุ่ม/ร้านค้า

๓) ที่อยู่

๔) เบอร์โทรศัพท์

๕) ประเภทสินค้า (รายละเอียดสินค้า/มาตรฐาน/ช่องทางการจำหน่าย เช่น ห้างสรรพสินค้า, Shopee, ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com ฯ)

ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	ชื่อร้านจำหน่าย	ชนิดสินค้า
๑	นางสาวนาภาพร กุหลาบ	๑๕๙ ม.๙ ต.โพธิ์ไทร อ.พิบูลา	สวนมันทน	ปุยมูลไส้เดือน
๒	นางรำไพ มหาดไทย	๓๔ ม.๕ ต. ระเว อ.พิบูลา	ไร่หรี	ผักกูด ข้าวโพด ไม้ดอกไม้ประดับ
๓	นางสาวจุรีรัตน์ บุญวัน	๒๐๘ ม.๑๓ ต.ไร่ใต้ อ.พิบูลา	สวนจันทัดมดวง	ข้าวและธัญพืช ผัก อาหารแปรรูป
๔	นายจรัญ พันธุ์พงศ์แข็ง	๒๖๖ ม.๙ ต.โพธิ์ศรี อ.พิบูลา	สวนยายจันทร์	ผัก ไม้ประดับ อาหารแปรรูป
๕	นางน้ำฝน บุญครอง	๖๑ ม.๑ อ.โนนกาหลง อ.พิบูลา	ปลาสมโนนกาหลง	ปลาสม ปลาหมักปรุงรส
๖	นายบุญธรรม วรปัญญากุล	๔๘ ม.๔ ต.ผางคำ อ.สิรินธร	สวนเบญจรงค์	สมุนไพร อาหารแปรรูป ประมง
๗	นางบุปผาวรรณ เยื่อใย	๖๔ ม. ๗ ต.นาโพธิ์ อ.พิบูลา	สวนมณฑิตา	ผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ
๘	นางรุ่งนภา กงชุย	๒๐๗ ม.๑๐ ต.ระเว อ.พิบูลา	สวนนาตาบัว	ผัก อาหารแปรรูป สมุนไพร
๙	นายวิบาล บุญพุท	๔๙ ม. ๑๑ ต.คำเขื่อนแก้ว อ.สิรินธร	เครื่องจักสานโนนกลาง	เครื่องจักสานจากไม้ไผ่/หวาย
๑๐	นางวิไล ริมทอง	๑๑๘ ม.๖ ต.พิบูล อ.พิบูลา	สวนมณฑิตา	อาหารปรุงสุก
๑๑	นางสิริยา ยงศิลป์	๑๙๑ ม.๙ ต.โพธิ์ไทร อ.พิบูลา	บ้านสวนยายอ้อย	ผัก ไม้ดอกไม้ประดับ น้ำสมุนไพร
๑๒	นางสุภัทสร บรรเรืองทอง	๑๒๖ ม.๗ ต.นาโพธิ์ อ.พิบูลา	สวนสุภัทสร	ผักผลไม้ อาหารแปรรูป
๑๓	นางสุมาลี บุตรบิน	๑๐๘ ม.๙ ต.อ่างศิลา อ.พิบูลา	ตะกร้าสานอ่างศิลา	ตะกร้าสานพลาสติก
๑๔	นาย เส็ง ธรรมวิจิตร	๑๗๑ม.๙ ต.ดอนจิก อ.พิบูลา	ส.เส็ง สวนมะนาว	พืชผัก อาหารแปรรูป
๑๕	นางหนูอวล พาพล	๖๑ ม.๗ ต.นาโพธิ์ อ.พิบูลา	สวนไผ่ ผสมผสวน	สมุนไพรพืชผัก
๑๖	นาง อรวรรณ เส้นเกษ	๒๙ ม.๑๒ ต.ไร่ใต้ อ.พิบูลา	ชุมชนนาคลอง	พืชผัก อาหารแปรรูป
๑๗	นายอำนาจ ดาดาสันเทียะ	๑๐๘ ม.๕ต.โนนกลาง อ.พิบูลา	อำนาจศรี พอดีฟาร์ม	แปรรูปปลา
๑๘	นายทวี นนท์ศิริ	๒๖๖ ม.๘ ต.โนนกลาง อ.พิบูลา	โคกหนองนาโมเดล	ผัก ผลไม้
๑๙	นายสืบพงศ์ นาคุณ	๑๓๗ ม.๙ ต.ดอนจิก อ.พิบูลา	กล้วยตากคุณหญิง	กล้วยตาก
๒๐	นางสาววิไล แก้วพา	๕๕ ม.๓ ต.ไร่ใต้ อ.พิบูลา	ชุมชนนาคลอง	พืชผัก
๒๑	น.ส. ดาวพระศุภร์ สัตยากุล	๙ ม.๑๖ ต.ดอนจิก อ.พิบูลา	ข้าวดาวพระศุภร์	ข้าวอินทรีย์
๒๒	นายอัมพร วาภ	๖๘ ม.๒ ต.หนองบัวฮี	เฮือนฮ่วมแอง	พืชผัก
๒๓	นางเข็มณิศ แสงพันธุ์ตา	๖๓ ม.๗ ต.สว่าง อ.สว่างฯ	วสช.คนทำสวนอินทรีย์	มะม่วงหิมพานต์ พืชผัก
๒๔	นางผ่องศรี จันทรส่อง	๘๓ ม.๔ ต.กุดขมพู อ.พิบูลา	สวนฝรั่งผ่องศรี	ผลไม้
๒๕	นางสมใจ พลพะพงษ์	๕๑ ม.๗ ต.นาโพธิ์ อ.พิบูลา	สวนหลังบ้านแม่สมใจ	ผัก ผลไม้
๒๖	น.ส. ประภาพร สีบัว	๖ ม.๘ ต.ไร่ใต้ อ.พิบูลา	วสช.อินทรีย์ไร่ใต้	พืชผัก ข้าว
๒๗	นางอรพิน จำปานตร	๔๙ ม.๕ ต.อ่างศิลา อ.พิบูลา	พิบูลเมืองแก้ว	ข้าว ธัญพืช

๒๘	นางอุดม ชอบเสียง	๒๑๕ ม.๕ ต.ระเว อ.พิบูลา	ศพก.เครือข่ายดอน หวาย	พืชผัก สมุนไพร
๒๙	นางมณฑนา บุญศรี	๒๗๙ ม.๑๘ ต.โพธิ์ไทร	กลุ่มแม่บ้านสร้าง แก้ว	น้ำพริกสมุนไพร
๓๐	นางจงจิตร สมอบ้าน	๖๐๙ ต. บุ่งไหม อ.วารินฯ	กลุ่มแม่บ้านสว่างฯ	หม่าหมู/เนื้อ
๓๑	นางอมรจิตร มาลา	๙๐ ม.๑๐ ต.ทรายมูล อ.พิบูลา	เกษตรรุ่นใหม่ทราย มูล	พืชผัก สมุนไพร กุ๋ยถ่าย มูล
๓๒	นางนิศารัตน์ สร้างคำ	๒๐๓ ม.๘ ต.แก้งโดม อ.สว่างฯ	เกษตรรุ่นใหม่ YSF	พืชผัก สมุนไพร
๓๓	น.ส.นครินทร์ บุญสอย	๒๗ ม.๑๒ ต.ไร่ใต้ อ.พิบูลา	เกษตรรุ่นใหม่ YSF	พืชผัก ผลไม้

๒.๔ สินค้าเด่นประจำตลาดเกษตรกร (ชื่อร้านค้า/รายละเอียดสินค้า/การใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมใน การผลิต/ รูปแบบบรรจุภัณฑ์, Story สินค้า)

สินค้าเด่นประจำตลาดเกษตรกรสีเขียว ได้แก่ ผัก ผลไม้อินทรีย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานจากผู้ผลิต
ส่งตรงถึงมือผู้บริโภคโดยตรง อาหารแปรรูป เช่น แปรรูปพริก แปรรูปปลา แปรรูปเนื้อสัตว์ นอกจากนี้ยังมี
พืชผักท้องถิ่นที่ออกตามฤดูกาลวางจำหน่าย มีสินค้าจากร้าน อาทิ ตะกร้า กล่องข้าว และอื่นๆ อีกมากมาย ให้
ลูกค้าได้เลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและปลอดภัย

คำอธิบาย

๑. ชื่องาน/กิจกรรม/โครงการตามภารกิจบทบาทหน้าที่ งานนโยบายสำคัญ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
ทั้งงบประมาณส่งเสริมการเกษตร งบประมาณจังหวัด งบพัฒนากลุ่มจังหวัด และงบอื่นๆ หรือไม่มีงบประมาณ รวมทั้ง
กิจกรรมการประกวด

๒. เนื้อความ เรียบเรียงให้ได้ใจความโดยระบุวัตถุประสงค์/กระบวนการ/กิจกรรม/ขั้นตอน/วิธีการที่สำคัญ /ผล
การดำเนินงาน ได้แก่ เพิ่มผลผลิต มีการนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างไร ฯลฯ เป็นต้น

๓. รูปภาพประกอบ เน้น ชัด สื่อให้เห็นว่าทำอะไร เช่น ภาพกระบวนการ/กิจกรรม ภาพผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (ถ้ามี)

- ผลผลิต หมายถึงผลที่เกิดขึ้นทันที ผลโดยตรงจากการดำเนินเมื่อเสร็จสิ้นงาน/กิจกรรม/โครงการ

- ผลลัพธ์ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นติดตามมา ผลระยะยาว ผลกระทบ หรือเงื่อนไขที่เกิดจากผลผลิต

- ประโยชน์ที่ได้รับ หมายถึง มูลค่าหรือคุณค่า หรืออื่น ๆ ที่เกษตรกร และหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับจาก
โครงการ/

กิจกรรมที่ดำเนินการ

- เกษตรกร/กลุ่ม/ผู้รับบริการได้รับประโยชน์อย่างไร เช่น ได้รับบริการ สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่ม
ประสิทธิภาพ

ด้านต่างๆ เป็นต้น

๗. รูปภาพประกอบ (๓ - ๕ ภาพ)

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : แบบรายงานแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน (รอบที่ ๑) ยุกระดับศักยภาพ
วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางเป็นระดับดี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗
วันที่ดำเนินการ : ตุลาคม 2566 – ธันวาคม 2567

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑. เพื่อยกระดับศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2567 การพัฒนาสินค้า(Brand).และผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างการจดจำให้กับกลุ่มลูกค้า
- ๒.๒. เพิ่มรายได้ให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากขึ้น
- ๒.๓. กลุ่มมีความรู้ด้านการตลาด สามารถบริหารจัดการสินค้า ได้อย่างต่อเนื่อง
- ๒.๔. ช่วยลดต้นทุนการผลิต

๓. เป้าหมาย

วิสาหกิจชุมชน .....น้ำพริกบ้านสร้างแก้วสดใส.....รหัสทะเบียน ....4-34-19-09/1-0034.....

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

กลุ่มได้ความรู้ด้านการตลาด

๔.๒ ผลลัพธ์

สร้าง brand.หรืออัตลักษณ์ เพื่อให้ลูกค้าจดจำ

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

สามารถผลิตสินค้าและสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่ กลุ่มวิสาหกิจ

ต่อไป

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ควรมีงบประมาณสำหรับการฝึกปฏิบัติเพื่อบ่มเพาะเกษตรกรเตรียมพร้อมไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ
เช่น งบประมาณสำหรับการทำการตลาด

๖. รายละเอียด

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 แนวคิดการก่อตั้ง.....กลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำพริกบ้านสร้างแก้วสดใส เกิดจากการรวมตัวกันของ
คนในสมาชิกกลุ่มที่มีวัตถุดิบหลักปลูกและขายในพื้นที่.เช่น.พริก..ข่า..ตะไคร้ มะขาม เป็นต้น จากนั้น
จึงมีการประชุม วางแผน เพื่อใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบหลักที่มีในพื้นที่ เพื่อเพิ่มรายได้ และเพิ่มอาชีพ
ให้กับกลุ่มสมาชิก อีกทั้งยังช่วยเพิ่มรายได้ให้กับคนชราในพื้นที่ในการช่วยจัดเตรียมวัตถุดิบทำน้ำพริก
อีกด้วย จึงเกิดความคิดริเริ่มในการทำ น้ำพริกปลาร้า ขายในราคา กระปุกละ 20 บาท ในชุมชน ต่อมา
ได้รับการสนับสนุนจากทางสำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลเข้าไปจำหน่ายสินค้าในตลาดเกษตรสีเขียว
เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า ทำให้มีลูกค้า มากขึ้นและเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น กลุ่มจึงได้มีการคิด

พัฒนาสินค้าเพื่อให้มีความหลากหลายมากขึ้น ได้แก่ น้ำพริกนรกแมงดา น้ำพริกปลาร้าทรงเครื่อง เป็นต้น ปัจจุบันสินค้ามีจำหน่ายในชุมชน ตลาดเกษตรสีเขียว บูธตามงานประชุมกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และช่องทางออนไลน์ ได้แก่ line Facebook เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันการรวมกลุ่มของสมาชิกยังไม่มีภาระต้นทุนที่เป็นเงินสด

1.2 จำนวนสมาชิก .....11..... ราย

1.3 ทุนการดำเนินงานกิจการ มูลค่ารวม .....5,000..... บาท

- 2 -

2. กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน

ชนิดสินค้า/บริการ	กำลังการผลิต (ปริมาณ/ปี)	มาตรฐานสินค้า/บริการ	การตลาด/กลุ่มลูกค้า
น้ำพริกนรก	4,000 กระปุก/ปี	-	ตลาดชุมชน ตลาดเกษตรสีเขียว วันประชุมกำนัน/ผญบ

*** กรณีด้านการบริการ ในช่องที่เป็นกำลังการผลิต โปรดระบุเป็น จำนวนผู้เข้ารับบริการ/ปี

3. รายได้วิสาหกิจชุมชนภาพรวมก่อนการเข้าร่วมโครงการฯ (รายได้/ปี)

.....80,000.....บาท/ปี.....

แผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน

1. ข้อมูลทั่วไป

....น้ำพริกนรก ถือเป็นอาหารไทยพื้นบ้าน มีส่วนผสมหลักคือ พริกแห้งป่น หอมแดงเจียว กระเทียมเจียว ปลาช่อนทะเลแห้ง น้ำมะขามเปียก ก่อนจะนำมาผัดรวมกัน พร้อมปรุงรสตามด้วย น้ำตาลทรายแดง ผงชูรส ตามความต้องการให้ได้รับรสชาติที่อร่อยถูกปากผู้บริโภค

น้ำพริกนรกแมงดา มีส่วนผสมหลักคือ พริกแห้งป่น หอมแดงเจียว กระเทียมเจียว ปลาช่อนทะเลแห้ง น้ำมะขามเปียก และหัวเชื้อแมงดา ก่อนจะนำมาผัดรวมกัน พร้อมปรุงรสตามด้วย น้ำตาลทรายแดง ผงชูรส ตามความต้องการให้ได้รับรสชาติที่อร่อยถูกปากผู้บริโภค

น้ำพริกปลาร้าทรงเครื่อง มีส่วนผสมหลักคือ ปลาร้า พริกแห้งป่น หอมแดงเจียว กระเทียมเจียว ข่า ตะไคร้ น้ำมะขาม ก่อนจะนำมาผัดรวมกัน พร้อมปรุงรสตามด้วย น้ำตาลทรายแดง ผงชูรส ตามความต้องการให้ได้รับรสชาติที่อร่อยถูกปากผู้บริโภค

ปัจจุบันน้ำพริกทั้ง 3 รสชาติ จำหน่ายเป็นกระปุกๆละ 20 บาท

2. แผนการตลาด

2.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คนในชุมชน หน่วยงานราชการ ลูกค้ายกลุ่มตลาดเกษตรสีเขียว ชุมชน
ก้านัน/ผญบ

2.2 สรรพคุณ

สรรพคุณของพริก พริกมีสารต่อต้านอนุมูลอิสระ ช่วยชะลอวัย ช่วยให้อารมณ์ดี ทำให้ร่างกาย
สร้างสาร Endorphin (สารแห่งความสุข) ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แข็งแรงมากยิ่งขึ้น วิตามิน
ซีที่ช่วยเสริมสร้างคอลลาเจนในร่างกาย ช่วยในการบำรุงและรักษาสายตา ช่วยกระตุ้นให้เจริญ
อาหารยิ่งขึ้น สารแคปไซซินช่วยให้เกิดอาการตื่นตัวของร่างกาย ช่วยในการดีท็อกซ์ของร่างกาย
พริกช่วยบรรเทาอาการไข้หวัด ลดน้ำมูก และลดเสมหะ ช่วยบรรเทาอาการไอ ช่วยลดสารที่มากัด
ขวางระบบทางเดินหายใจอันเนื่องมาจากการเป็นไข้หวัด ไซนัส หรือโรคภูมิแพ้ต่าง ๆ ช่วยรักษา
โรคหลักปิดลักเปิด หรือโรคเลือดออกตามไรฟัน ช่วยให้หายใจได้สะดวกยิ่งขึ้น ช่วยลดความเสี่ยง
ของการเกิดโรคมะเร็ง และความเผ็ดของพริกมีส่วนช่วยฆ่าเซลล์มะเร็งได้

สรรพคุณของกระเทียม กระเทียมช่วยลดไขมันในเลือด กระเทียมช่วยป้องกันและรักษาอาการ
หวัด ช่วยควบคุมน้ำหนัก ป้องกันการตีบตันของหลอดเลือด ช่วยรักษาสิว ช่วยการทำงานของระบบ
ย่อยอาหาร ช่วยในการยับยั้งเชื้อที่ก่อให้เกิดฝีหนอง แผลสด แผลเป็นหนอง ทอนซิลอักเสบ
ทางเดินปัสสาวะอักเสบ เชื้อปอดบวม และเชื้อวัณโรคได้ และช่วยต้านการเกิดเซลล์มะเร็ง

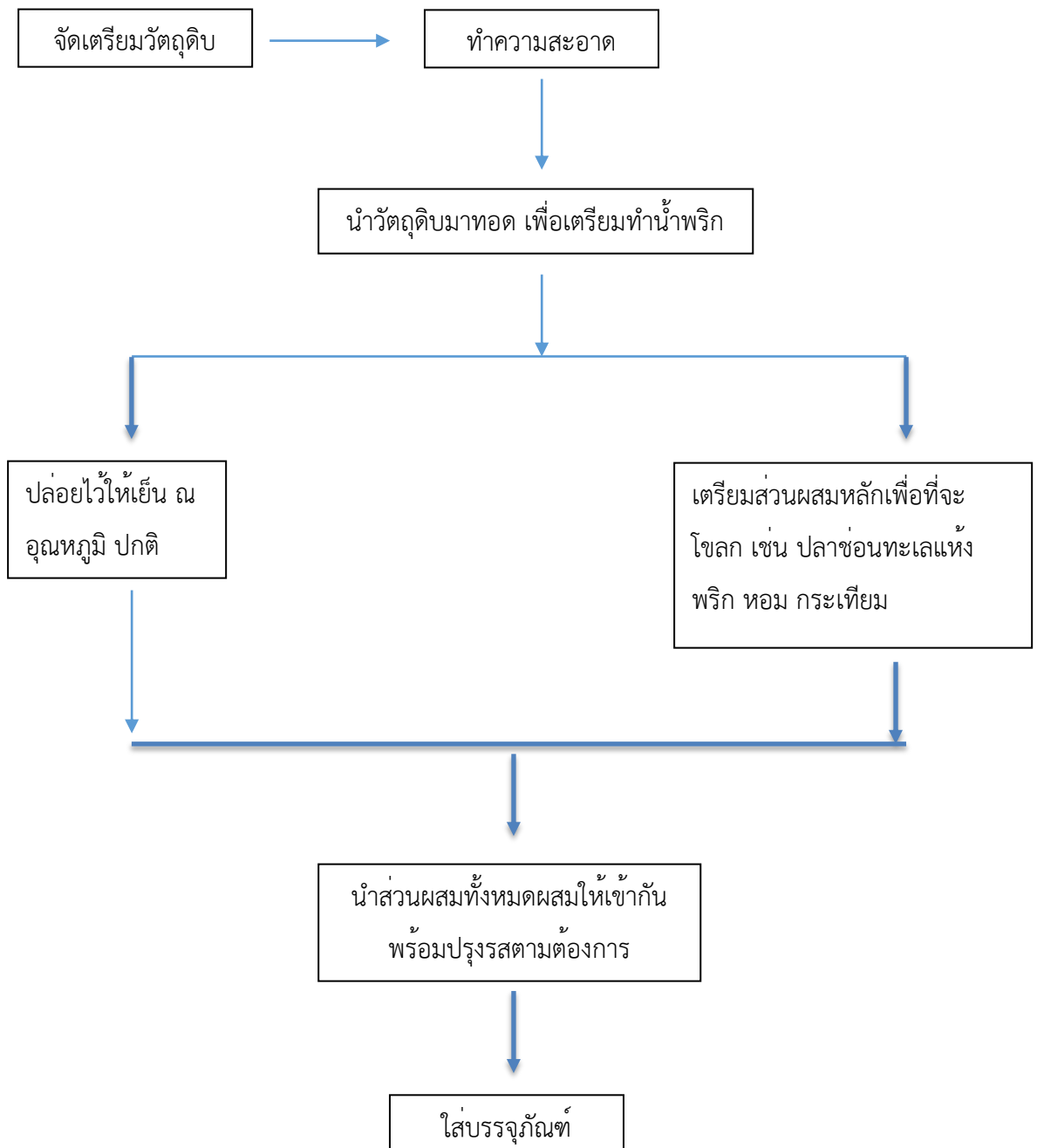
สรรพคุณของหอมแดง ช่วยทำให้ร่างกายอบอุ่น หอมแดงช่วยให้เจริญอาหาร (ผลไม้)
ร่างกายชุ่มฉ่ำ แก้ด้วยการใช้เมล็ดแห้ง 5-10 กรัม นำมาต้มน้ำดื่ม มีส่วนช่วยเสริมสร้างความจำ
ทำให้ความจำดีขึ้น ช่วยบำรุงโลหิต ช่วยบำรุงหัวใจ ช่วยเจริญธาตุไฟ และช่วยต่อต้านอนุมูลอิสระ

2.3 ราคาขาย 20 บาท/กระปุก ราคาส่ง 18 บาท/กระปุก ขึ้นต่อยุ่ที่ 50 กระปุกขึ้นไป

2.4 ช่องทางการจำหน่าย มีทั้งขายตรง ขายปลีก รับจ้างผลิต และช่องทางออนไลน์

3. แผนการผลิต

เนื่องจากการผลิตน้ำพริก ซึ่งมีด้วยกัน 3 สูตร คือ น้ำพริกนรก น้ำพริกนรกแมงดา และน้ำพริก
นรกทรงเครื่อง ซึ่งกระบวนการผลิตคล้ายคลึงกัน สามารถสรุปขั้นตอนการผลิต ดังนี้

แสดงขั้นตอนการผลิตน้ำพริก กลุ่ม วสช.น้ำพริกบ้านสร้างแก้วสไต

4. แผนการบริหารจัดการ

กลุ่มมีการบริหารจัดการ โดย คณะกรรมการมีการแบ่งหน้าที่ ชัดเจน มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ที่ชัดเจน ประกอบด้วย

1. นางมันทนา บุญศรี	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
2. นายวราพล บุญศรี	รองประธานกลุ่ม
3. นางสุภาวดี สุวรรณพรม	เลขานุการ

4. นางอรุณี บุญศรี	เหรียญ
5. นางบรรจง ทานุกรม	กรรมการ
6. นางอุไรวรรณ ตูทอง	กรรมการ
7. นางบัวบาน แสงอ่อน	กรรมการ
8. นางบุญเต็ม สายคุณ	กรรมการ
9. นางรัตติกาล สุวรรณพรม	กรรมการ
10. นางลัดดา ทิศทะชะ	กรรมการ

5. แผนการเงินการบัญชี

มีการลงบัญชีต้นทุนค่าใช้จ่าย ในสมุดบัญชี เพื่อทราบข้อมูลรายรับ-ราย แล้วมาคำนวณต้นทุน ราคาขายได้อย่างถูกต้อง และกลุ่มสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้

6. แผนดำเนินการ

ผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายเฉลี่ย 600 กระปุก/เดือน เนื่องจากมีวัตถุดิบที่หาง่ายในชุมชนสามารถ ผลิตและจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี ผลิตมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับรายการที่ลูกค้าสั่งจองตามจำนวนการ ผลิต

๗. รูปภาพประกอบ (๓ - ๕ ภาพ)

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : รายงานผลการบริหารจัดการถ่ายทอดความรู้โครงการระบบส่งเสริมการเกษตร
แบบแปลงใหญ่กิจกรรมส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๗ (แปลงปี ๖๕,๖๖)

วันที่ดำเนินการ : วันที่ ๑๗ , ๑๘ , ๑๙ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ ประชุมแผนและแนวทางการพัฒนากลุ่ม ๕ ด้าน (การลดต้นทุนการผลิต,การเพิ่มผลผลิต,การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน,การตลาด,การบริหารจัดการกลุ่ม)
- ๒.๒ ให้ความรู้เกษตรกรการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
- ๒.๓ ให้ความรู้เกษตรกรการผลิตพืชปลอดภัยตามมาตรฐาน GAP
- ๒.๔ สรุปผลการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนากลุ่ม

๓. เป้าหมาย

สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่พืชผักตำบลบ้านแหม จำนวน ๖๐ ราย

สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่พืชผักตำบลโพธิ์ศรี จำนวน ๖๒ ราย

สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่พืชผักตำบลอ่างศิลา จำนวน ๖๐ ราย

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

กลุ่มได้ความรู้ในเรื่องที่อบรม

๔.๒ ผลลัพธ์

เพิ่มผลผลิต การใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดี การปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
การให้น้ำอย่างเพียงพอและเหมาะสม การใส่ปุ๋ยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและ
โรคพืชอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพ ปฏิบัติ
ตามคำแนะนำด้านการผลิตอย่างเคร่งครัด การเก็บเกี่ยวและขนส่งผลผลิตอย่างถูกวิธี การควบคุมคุณภาพ
ผลผลิตตามมาตรฐานสากล ซึ่งกลุ่มอยู่ระหว่างการขอรับรองมาตรฐาน GAP จากกรมวิชาการเกษตร

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

สามารถเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน การสร้างเครือข่าย
การตลาดที่เข้มแข็ง ให้กับกลุ่ม

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

-

๖. รายละเอียด

๖.๑ แผนและแนวทางการพัฒนากลุ่ม ๕ ด้าน (การลดต้นทุนการผลิต, การเพิ่มผลผลิต, การพัฒนา
คุณภาพตามมาตรฐาน,การตลาด,การบริหารจัดการกลุ่ม)

๖.๑.๑ การลดต้นทุนการผลิต การใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม เช่น การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ การใช้สารชีวภัณฑ์ การบริหารจัดการแรงงานและเครื่องจักรกลอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดหาวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตในราคาที่เหมาะสม

๖.๑.๒ การเพิ่มผลผลิต การใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดี การปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การให้น้ำอย่างเพียงพอและเหมาะสม การใส่ปุ๋ยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและโรคพืชอย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๑.๓ การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพ ปฏิบัติตามคำแนะนำด้านการผลิตอย่างเคร่งครัด การเก็บเกี่ยวและขนส่งผลผลิตอย่างถูกวิธี การควบคุมคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานสากล ซึ่งกลุ่มอยู่ระหว่างการขอรับรองมาตรฐาน GAP จากกรมวิชาการเกษตร

๖.๑.๔ การตลาด การสร้างเครือข่ายการตลาดที่เข้มแข็ง การหาตลาดรองรับผลผลิตอย่างสม่ำเสมอ การประชาสัมพันธ์และสร้างแบรนด์สินค้า การแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

๖.๑.๕ การบริหารจัดการกลุ่ม การจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มที่เข้มแข็ง การสร้างความร่วมมือและความเข้าใจระหว่างสมาชิกกลุ่ม การแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

๖.๒ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrated Pest Management: IPM) เป็นวิธีการควบคุมศัตรูพืชโดยใช้วิธีการต่างๆ ร่วมกันอย่างเหมาะสม เพื่อให้ศัตรูพืชอยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิต วิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสานมี ๔ วิธีหลัก ได้แก่

๖.๒.๑ วิธีเขตกรรม (Cultural control) เป็นวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่เน้นการจัดการสภาพแวดล้อมของแปลงปลูกให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชและไม่เป็นที่ย่อยอาศัยของศัตรูพืช เช่น การเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม การปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกพืชแซม การใช้สารคลุมดิน การทำร่องระบายน้ำ เป็นต้น

๖.๒.๒ วิธีกล (Mechanical control) เป็นวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆ เช่น การจับกำจัดศัตรูพืชด้วยมือ การดักจับศัตรูพืชด้วยกับดัก การไล่ขับศัตรูพืชด้วยเสียงหรือแสง เป็นต้น

๖.๒.๓ วิธีชีวภาพ (Biological control) เป็นวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยใช้ศัตรูธรรมชาติ เช่น แมลงศัตรูพืชตัวห้ำตัวเบียน เชื้อโรคของศัตรูพืช ไรศัตรูพืช เป็นต้น

๖.๒.๔ วิธีเคมี (Chemical control) เป็นวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยใช้สารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าแมลงศัตรูพืช เป็นต้น

นอกจากวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชทั้ง ๔ วิธีหลักแล้ว ยังมีวิธีการอื่นๆ ที่อาจนำมาใช้เสริมร่วมกับวิธีการหลัก เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์ การใช้คลื่นเสียงความถี่สูง การใช้รังสี เป็นต้น

๖.๓ การผลิตพืชปลอดภัยตามมาตรฐาน GAP

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agricultural Practice: GAP) เป็นระบบการจัดการคุณภาพด้านการผลิตทางการเกษตร ซึ่งใช้ในกระบวนการควบคุมกระบวนการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีความปลอดภัย ปราศจากการปนเปื้อนจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช จุลินทรีย์ก่อโรค และดำเนินการผลิตอย่างเป็นระบบ มีการจัดการที่ดี ถูกต้องและเหมาะสม โดยคำนึงถึงสุขภาพของผู้ปลูก ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม

๖.๓.๑ ข้อกำหนด ๘ ประการตามหลัก GAP ได้แก่

๑. ใช้แหล่งน้ำสะอาด ไม่มีการปนเปื้อนสารพิษหรือสิ่งที่เป็นอันตรายจากสารเคมีหรือจุลินทรีย์ก่อโรค

๒. ปลูกในพื้นที่ที่ไม่มีความเสี่ยงการปนเปื้อนสารพิษหรือสิ่งที่เป็นอันตรายจากสารเคมี หรือจุลินทรีย์ก่อโรค พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล หรือโรงงานอุตสาหกรรม โรงเก็บสารเคมี คอกสัตว์ หรือเป็นสถานที่ทิ้งขยะมาก่อน
๓. ใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร และใช้ในอัตราตามคำแนะนำบนฉลาก เก็บสารเคมีแยกออกจากที่อยู่อาศัย และจัดเป็นหมวดหมู่ สถานที่เก็บมิดชิด มีป้ายกำกับชัดเจน
๔. ใช้ปุ๋ยเคมีที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร รวมถึงมีการใช้ปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพที่มีการหมักย่อยสลายสมบูรณ์ ปฏิบัติดูแลบำรุงรักษาพืชที่ปลูกตามระยะเวลาที่เหมาะสม
๕. เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชในช่วงเวลาที่เหมาะสม ตรงกับความต้องการของคู่ค้า มีวิธีการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้องลักษณะและเหมาะสม
๖. มีวิธีการขนย้ายผลผลิตออกจากแปลงมาอยู่ที่พักผลผลิตด้วยความเหมาะสมถูกต้องลักษณะ มีมาตรการป้องกันความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมีและเชื้อโรคระหว่างการขนส่ง
๗. ผู้ปฏิบัติงานมีวิธีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลก่อนปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และหลังปฏิบัติงาน ที่ถูกต้องตามสุขลักษณะ
๘. เกษตรกรต้องมีการจดบันทึกการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน เช่น การปลูก ใส่ปุ๋ย ฉีดพ่นสารเคมี เก็บเกี่ยวผลผลิต การจำหน่าย เพื่อเป็นประโยชน์ในการทวนสอบย้อนกลับ และวางแผนการผลิตพืชในฤดูกาลปลูกต่อไปได้

๖.๓.๒ ประโยชน์ของการทำเกษตรตามหลัก GAP

๑. ผลผลิตพืชมีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
๒. ลดต้นทุนการผลิต ที่เกิดจากการใช้ปุ๋ยและสารเคมีในปริมาณที่เหมาะสม
๓. เพิ่มมูลค่าผลผลิต เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ
๔. สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อผู้ผลิต ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ผลิตและผู้บริโภค

๖.๔ ผลการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนา

ปัจจุบัน กลุ่มมีสมาชิกจำนวน ๖๐ คน มีการปลูกพริกเป็นหลัก รวมถึงมีการเพาะปลูกพืชผักชนิดต่างๆ หลังฤดูการทำนา ได้แก่ ผักบุ้ง แตงกวา และพืชผักอื่นๆ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่เริ่มต้นการเพาะปลูกในช่วงปลายเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม ของทุกๆ ปี ในด้านการใช้น้ำเกษตรกรส่วนใหญ่มีแหล่งน้ำคลองชลประทานและแหล่งน้ำบาดาล โดยผลผลิตส่วนใหญ่มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อในพื้นที่ ราคาผลผลิตของเกษตรกรจึงถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลาง บางครั้งมีการเก็บผลผลิตขายปลีกในตลาดนัดชุมชน/ตลาดนัดตำบล ซึ่งสมาชิกกลุ่มจำนวน ๔๘ ราย ได้รับรองมาตรฐาน GAP พริก และยังมีสมาชิกอีกหลายคนที่มีความต้องการขอรับรองมาตรฐาน GAP พืชปลอดภัยจากกรมวิชาการเกษตร เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าและเพื่อให้ราคาผลผลิตสูงขึ้นสามารถเชื่อมโยงกับตลาดโมเดิร์นเทรด ที่มีการรับซื้อและประกันราคาผลผลิตที่แน่นอน เพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มและคนในชุมชน สำหรับแนวทางในการพัฒนาของกลุ่ม คือ อยากจะมีจุดรับซื้อผลผลิตของกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิตและสามารถต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้ และขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างโรงเรือนสำหรับตากพริกแห้ง เพื่อแปรรูปเป็นพริกป่นจำหน่ายในราคาที่สูงขึ้น รวมถึงรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิตเพื่อให้ราคาซื้อถูกลง อีกทั้งกลุ่มเป็นสมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ซึ่งมีการเก็บตัวอย่างดินของแปลงสมาชิก มาตรวจวิเคราะห์เพื่อให้ทราบความอุดมสมบูรณ์ของดินและสามารถผสมปุ๋ยใช้เองตามค่าวิเคราะห์ดินได้ รวมถึงได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตปุ๋ยหมัก

และนำหมักชีวภาพจากสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้กลุ่มสามารถลดต้นทุนการผลิตในเรื่องการใช้ปุ๋ยลงได้อย่างยั่งยืน

๗. รูปภาพประกอบ (๓ - ๕ ภาพ)

ภาพกิจกรรม การบริหารจัดการถ่ายทอดความรู้โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
กิจกรรมส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๗ (แปลงปี ๖๕,๖๖)

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๗

ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลโพธิ์ศรี อำเภอนิคมพัฒนาสิริ จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพกิจกรรม การบริหารจัดการถ่ายทอดความรู้โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
กิจกรรมส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๗ (แปลงปี ๖๕,๖๖)
วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗
ณ ศาลาประชาคม หมู่ที่ ๕ ตำบลอ่างศิลา อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : รายงานผลการอบรมการถ่ายทอดความรู้และทบทวนการรักษามาตรฐาน
เกษตรอินทรีย์โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๗ กิจกรรม รักษามาตรฐานเกษตร
อินทรีย์ (ICS) งบกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒
วันที่ดำเนินการ : วันที่ ๒๙ เดือน สิงหาคม ๒๕๖๗

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑) การทบทวนความรู้เกษตรอินทรีย์และการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
- ๒.๒) การจัดการแปลงนาข้าวและการผลิตข้าวอินทรีย์
- ๒.๓) การจัดกระบวนการกลุ่มและการกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และข้อกำหนดการได้รับการ
รับรองของกลุ่ม
- ๒.๔) การจัดทำเอกสารควบคุมภายในกลุ่มและการทำความเข้าใจ

๓. เป้าหมาย

สมาชิกกลุ่มข้าวอินทรีย์ จำนวน ๓๐ ราย

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

กลุ่มได้ความรู้ในเรื่องที่อบรม

๔.๒ ผลลัพธ์

- การทบทวนความรู้เกษตรอินทรีย์และการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
- การจัดการแปลงนาข้าวและการผลิตข้าวอินทรีย์
- การจัดกระบวนการกลุ่มและการกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และข้อกำหนดการได้รับ
การรับรองของกลุ่ม
- การจัดทำเอกสารควบคุมภายในกลุ่มและการทำความเข้าใจ

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

กลุ่มสามารถรักษามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ข้าวอินทรีย์

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

-

๖. รายละเอียด

๕.๑) การทบทวนความรู้เกษตรอินทรีย์และการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
หลักการเกษตรอินทรีย์

- ๑. หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในการผลิต
- ๒. การเพิ่มพูนความสมบูรณ์ของดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยจุลินทรีย์
- ๓. การควบคุมและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีชีวภาพ กายภาพและอินทรีย์เคมี หรือวิถีธรรมชาติ
โดยมีหัวใจสำคัญคือการปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด

การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม เป็นการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน ที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน และบริบทการเกษตรของชุมชน อาศัยกระบวนการทางสังคมและการมีส่วนร่วม โดยให้มีเอกสารหรือให้เกษตรกรกรอกแบบฟอร์มน้อยที่สุด ซึ่งหลักสำคัญของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม คือ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันเป็นจุดแข็งของกระบวนการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความไว้วางใจ มีความสัมพันธ์แบบแนบแน่น ใช้ระบบประชาธิปไตย มีกระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนการรับรองและการตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อน และดำเนินงานขับเคลื่อนในรูปแบบของเครือข่าย

สรุปย่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พี จี เอส มุลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย (พีชอินทรีย์) อ้างอิงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกษ ๙๐๐๐ เล่ม ๑-๒๕๕๒ เกษตรอินทรีย์

๑. แปลงผลิตอยู่ห่างจากมลพิษ
๒. รักษาสภาพธรรมชาติของพื้นที่เดิม
๓. ปลุกพืชหมุนเวียน
๔. เลี่ยงสัตว์ควบคู่กับการปลุกพืช
๕. ใช้ปัจจัยภายในฟาร์ม
๖. รู้แหล่งที่มาของปุ๋ย มูลสัตว์ สารกำจัดศัตรูพืช
๗. ห้ามใช้สารเคมี
๘. ห้ามใช้มูลสัตว์จากการเลี้ยงกรดดับ
๙. ให้หมักมูลสัตว์ก่อนใช้
๑๐. ปรับพื้นที่และไม่กลับไปทำเคมีอีก
๑๑. ทำแนวกันชน
๑๒. ทำความสะอาดเครื่องมือก่อนใช้
๑๓. ห้ามใช้กระสอบปุ๋ยเคมีบรรจุข้าว
๑๔. ล้างเมล็ดพันธุ์ก่อนผลิตหากมีสารเคมี
๑๕. ปลุกพืชกันการชะล้างหน้าดิน
๑๖. ไม่ใช้พืช จีเอ็มโอ
๑๗. ห้ามเผา
๑๘. การแปรรูปต้องสะอาดถูกหลักอนามัย
๑๙. ระยะปรับเปลี่ยน ๑ ปี นับจากวันเลิกใช้สารเคมีและบันทึกในเอกสาร
๒๐. ประชุมสม่ำเสมอ
๒๑. ทำตามสัญญาอย่างเคร่งครัด
๒๒. ผู้ผลิตต้องผ่านการสัมภาษณ์และตรวจประเมินแปลง

๕.๒) การจัดการแปลงนาข้าวและการผลิตข้าวอินทรีย์

๑) หลักการผลิตข้าวอินทรีย์

เป็นระบบการผลิตที่ไม่ใช้สารเคมีทางการเกษตรทุกชนิด เน้นเรื่องธรรมชาติ เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ และรักษาสมดุลระหว่างธรรมชาติและ การใช้ประโยชน์ โดยมีหลักปฏิบัติ คือ การเลือกพื้นที่ปลูกควรเลือกพื้นที่ขนาดใหญ่ ติดต่อกัน ไม่มีการใช้สารเคมีติดต่อกันเป็นเวลานาน ใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ให้ผลผลิตดี ที่นิยมคือ พันธุ์ข้าวดอกมะลิ ๑๐๕ และ กข ๑๕ การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว ควรเลือกพันธุ์จากแปลงที่ได้มาตรฐาน ไม่มีสิ่งเจือปน มีการไถดะ ไถแปร ไถคราด และทำเทือก

ในแปลงปลูก ใช้วิธีปลูกโดยการปักดำ เนื่องจากเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการทำข้าวอินทรีย์มากที่สุดหลีกเลี่ยงการใช้ปุ๋ยเคมี ปลูกข้าวอินทรีย์ปีละครั้ง และปลูกพืชหมุนเวียนตระกูลถั่วก่อนและหลังปลูกข้าว

๒) มาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดี ได้มาตรฐานพิจารณาดังนี้

- ๑.๑ เกรดปุ๋ยไม่ต่ำกว่า ๑ : ๑ : ๐.๕ (ไนโตรเจน : ฟอสฟอรัส : โพแทสเซียม)
- ๑.๒ ความชื้นและสิ่งระเหยได้ไม่มากกว่าร้อยละ ๓๕-๔๐ โดยน้ำหนัก
- ๑.๓ ความชื้นเป็นกรดเป็นด่างอยู่ระหว่าง ๖.๐-๗.๕
- ๑.๔ ปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้ใช้แล้วจะต้องไม่มีความร้อนหลงเหลืออยู่
- ๑.๕ ปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้ใช้แล้วไม่ควรมีวัสดุเจือปนอื่นๆ
- ๑.๖ จะต้องมีความชื้นอินทรีย์วัตถุอยู่ระหว่าง ๒๕-๕๐%
- ๑.๗ จะต้องมียอดอัตราส่วนระหว่างธาตุคาร์บอนต่อไนโตรเจนไม่มากกว่า ๒๐ ต่อ ๑

๓) การจัดการแปลงนาข้าวอินทรีย์

เนื่องจากการปลูกข้าวอินทรีย์ต้องหลีกเลี่ยงการใช้ปุ๋ยเคมี การเลือกพื้นที่ปลูกที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูงตามธรรมชาติ จึงเป็นการเริ่มต้นที่ได้เปรียบ เพื่อที่จะรักษาระดับผลผลิตให้อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ นอกจากนี้เกษตรกรยังต้องรู้จักการจัดการดินที่ถูกต้อง และพยายามรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินให้เหมาะสมกับการปลูกข้าวอินทรีย์ให้ได้ผลดีและยั่งยืนมากที่สุด คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดินสำหรับการผลิตข้าวอินทรีย์สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

๑) การจัดการดิน มีข้อแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินให้เหมาะสมกับการใช้ปลูกข้าวอินทรีย์ดังนี้

- ไม่เผาตอซัง ฟางข้าว และเศษวัสดุอินทรีย์ในแปลงนา เพราะเป็นการทำลายอินทรีย์วัตถุและ จุลินทรีย์ดินที่มีประโยชน์
- ไม่นำชิ้นส่วนของพืชที่ไม่ใช้ประโยชน์โดยตรงออกจากแปลงนา แต่ควรนำวัสดุอินทรีย์จากแหล่งใกล้เคียงใส่แปลงนาให้สม่ำเสมอทีละเล็กละน้อย
- เพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดินโดยการปลูกพืชโดยเฉพาะพืชตระกูลถั่วในที่ว่างในบริเวณพื้นที่นาตามความเหมาะสม แล้วใช้อินทรีย์วัตถุที่เกิดขึ้นในระบบไร่นาให้เกิดประโยชน์ต่อการปลูกข้าว-ไม่ควรปล่อยที่ดินให้ว่างเปล่าก่อนการปลูกข้าวและหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าว แต่ควรปลูกพืชบำรุงดินโดยเฉพาะพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเขียว ถั่วพุ่ม ไร่นา เป็นต้น
- ควรวิเคราะห์ดินนาทุกปี แล้วแก้ไขภาวะความเป็นกรดเป็นด่างของดินให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นข้าว (ประมาณ ๕.๕ - ๖.๕) ถ้าพบว่าดินมีความเป็นกรดสูงแนะนำให้ใช้ปูนมาร์ล ปูนขาว หรือขี้เถ้า ไม่ปรับปรุงสภาพดิน

๒) ระบบการปลูกพืช ปลูกข้าวอินทรีย์เพียงปีละครั้ง โดยเลือกช่วงเวลาปลูกที่เหมาะสมกับข้าวแต่ละพันธุ์และปลูกพืชหมุนเวียนโดยเฉพาะพืชตระกูลถั่วก่อนและหลังการปลูกข้าว อาจปลูกข้าวอินทรีย์ร่วมกับพืชตระกูลถั่วก็ได้ถ้าสภาพแวดล้อมเหมาะสม

๓) การควบคุมวัชพืช แนะนำให้ควบคุมวัชพืชโดยวิธีกล เช่น การเตรียมดินที่เหมาะสม วิธีการทำนาที่ลดปัญหาวัชพืช การใช้ระดับน้ำควบคุมวัชพืช การใช้วัสดุคลุมดิน การถอนด้วยมือ วิธีเขตกรรมต่าง ๆ การใช้เครื่องมือ รวมทั้งการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น

๔) การป้องกันกำจัดโรคแมลงและศัตรูพืช

หลักการสำคัญของการป้องกันกำจัดโรค แมลงและศัตรูพืชในการผลิตข้าวอินทรีย์มีดังนี้

๑) ใช้ข้าวพันธุ์ต้านทาน

๒) ๒) การปฏิบัติด้านเขตกรรม เช่น การเตรียมแปลงกำหนดช่วงเวลาปลูกที่เหมาะสม ใช้อัตราเมล็ดและระยะปลูกที่เหมาะสม การปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรการระบาดของโรค แมลงและศัตรูพืช การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและสมดุลของธาตุอาหารพืช การจัดการน้ำ เพื่อให้ต้นข้าวเจริญเติบโตดี สมบูรณ์และแข็งแรง สามารถลดการทำลายของโรค แมลงและศัตรูพืชได้ส่วนหนึ่ง

๓) จัดการสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมกับการระบาดของโรค แมลงและศัตรูพืช เช่น การกำจัดวัชพืช การกำจัดเศษซากพืชที่เป็นโรคโดยใช้ปูนขาว หรือกำมะถันผงที่ไม่ผ่านกระบวนการทางเคมี

๔) รักษาสมดุลทางธรรมชาติ โดยส่งเสริมการแพร่ขยายปริมาณของแมลงที่มีประโยชน์ เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียน และศัตรูธรรมชาติเพื่อช่วยควบคุมแมลงและศัตรูพืช

๕) ปลูกพืชขับไล่แมลงบนคันนา เช่น ตะไคร้หอม

๖) หากมีความจำเป็นอนุญาตให้ใช้สารสกัดจากพืช เช่น สะเดา ข่า ตะไคร้หอม และใบแคฝรั่ง เป็นต้น

๗) ใช้วิธีกล เช่น ใช้แสงไฟล่อ ใช้กับดัก และใช้กาบเหนียว

๘) ในกรณีที่ใช้สารเคมีกำจัดควรกระทำโดยทางอ้อม เช่น นำไปผสมกับเหยื่อล่อในกับดักแมลงหรือใช้สารพิษกำจัดศัตรูพืช ซึ่งจะต้องใช้อย่างระมัดระวัง และต้องกำจัดสารเคมีที่เหลือรวมทั้งศัตรูพืชที่ถูกทำลายโดยเหยื่อพืชอย่างถูกวิธี หลังจากปฏิบัติเสร็จแล้ว

๕) การจัดการน้ำ ระดับน้ำมีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางลำต้นและการให้ผลผลิตของข้าวโดยตรง ในระยะปักดำจนถึงแตกกอถ้าระดับน้ำสูงมากจะทำให้ต้นข้าวสูงเพื่อหนีน้ำทำให้ต้นอ่อนแอและล้มง่ายในระยะนี้ควรรักษาระดับน้ำให้อยู่ที่ประมาณ ๕ เซนติเมตร แต่ถ้าต้นข้าวขาดน้ำจะทำให้วัชพืชเติบโตแข่งขันกับต้นข้าวได้ ดังนั้นระดับน้ำที่เหมาะสมต่อการปลูกข้าวอินทรีย์ ตลอดฤดูปลูกควรเก็บรักษาไว้ที่ประมาณ ๕-๑๕ เซนติเมตร จนถึงระยะก่อนเก็บเกี่ยวประมาณ ๗-๑๐ วัน จึงระบายน้ำออกเพื่อให้ข้าวสุกแก่พร้อมกัน และพื้นที่นาแห้งพอเหมาะต่อการเก็บเกี่ยว

๖) การเก็บเกี่ยว การนวดและการลดความชื้น เก็บเกี่ยวข้าวหลังจากออกดอก ประมาณ ๒๘-๓๐ วัน สังเกตจากเมล็ดในรวงข้าวสุกแก่เมล็ดเปลี่ยนเป็นสีฟาง เรียกว่า ระยะพลับพลึง

๑) การเกี่ยวโดยใช้เคียว ต้องตากฟ่อนข้าวในนาประมาณ ๒-๓ แดด แล้วจึงรวมกอง ทำการนวดต่อไป

๒) การเกี่ยวข้าวโดยใช้รถเกี่ยวนวด เมล็ดข้าวยังมีความชื้นสูง ต้องตากบนลาน ในสภาพที่แดดจัดเป็นเวลา ๑-๒ วัน พลิกกลับเมล็ดข้าววันละ ๓-๔ ครั้ง ให้ความชื้นเหลือ ๑๔ เปอร์เซ็นต์ หรือต่ำกว่า เพื่อให้เหมาะสมต่อการเก็บรักษา และทำให้มีคุณภาพการสีดี

๕.๓) การจัดกระบวนการกลุ่มและการกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และข้อกำหนดการได้รับการรับรองของกลุ่ม

การบริหารจัดการกลุ่ม

๑. การคัดเลือกและการกำหนดบทบาท คณะกรรมการกลุ่ม ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรณูญิก ประชาสัมพันธ์ ผู้ประสานงาน จำนวน ๑ คน ผู้ตรวจสอบภายใน จำนวน ๓ คน คณะกรรมการตัดสินระบบ ICS (โครงสร้างกลุ่ม)

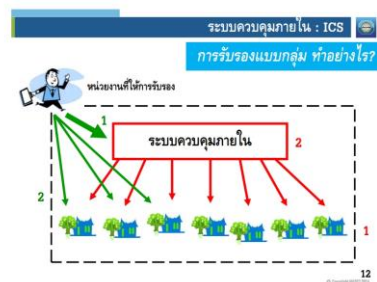
- กลุ่มได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามโครงสร้างกลุ่ม ดังนี้

๑. น.ส.ชุตติกาญจน์ จันทร์ส่อง	ประธาน
๒. นายสมัย เส้นเกษ	รองประธาน
๓. นายสวน บัวใหญ่	ผู้ประสานงาน
๔. น.ส.สุมาลี สีโสภา	เลขานุการ
๕. นางวิจิตร ทองอก	ประชาสัมพันธ์
๖. นางบล สายสี	เหรัญญิก
๗. น.ส.ชุตติกาญจน์ จันทร์ส่อง	ผู้ตรวจแปลงภายใน
๘. นายสมัย เส้นเกษ	ผู้ตรวจแปลงภายใน
๙. น.ส.สุมาลี สีโสภา	ผู้ตรวจแปลงภายใน
๑๐. นายทรงชัย ชุมนุช	คณะกรรมการรับรอง
๑๑. นายบุญธรรม ศรีจันทร์อ่อน	คณะกรรมการรับรอง
๑๒. นางเฉลิมทอง บุญเรือง	คณะกรรมการรับรอง

๒. การจัดทำกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดการได้รับการรับรองของกลุ่ม บทลงโทษ คำปฏิญญาการปฏิบัติ โดยที่กลุ่มได้จัดทำข้อบังคับและปฏิบัติตาม ตาม คม. ของกลุ่ม

๕.๔) การจัดทำเอกสารควบคุมภายในกลุ่มและการทำความเข้าใจ

ดำเนินการชี้แจงแนวทางการจัดทำระบบควบคุมภายในกลุ่ม (Internal control system) ตามระบบการผลิตข้าวอินทรีย์กลุ่มใหม่ เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้ข้อกำหนดระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มกษ. ๕๐๐๐ เล่ม ๑ เรื่อง การผลิต แปรรูป แสดงฉลาก และจำหน่ายผลิตผลและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ และ มกษ. ๕๐๐๐ เล่ม ๔ เรื่อง ข้าวอินทรีย์ และข้อกำหนดระบบควบคุมภายในกลุ่ม (Internal Control System ; ICS) ตามระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ ในรูปแบบกระบวนการกลุ่ม

๗. รูปภาพประกอบ (๓ - ๕ ภาพ)

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรแบบครบวงจรเพื่อยกระดับเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนสู่การเป็นเกษตรอินทรีย์ตามแนวทาง BCG Economy กิจกรรมเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชเคี้ยวมันให้มีมูลค่าสูง (มะม่วงหิมพานต์) ปี ๒๕๖๗
หลักสูตร “การอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการดูแลสวนมะม่วงหิมพานต์”

วันที่ดำเนินการ : วันที่ ๘ เดือน สิงหาคม ๒๕๖๗

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ ให้ความรู้เกษตรกรการผลิตพืชปลอดภัยตามมาตรฐาน GAP

๒.๒ การจัดการและการดูแลรักษาสวนมะม่วงหิมพานต์

๒.๓ การทำปุ๋ยหมักสูตรวิศวกรรมแม่โจ้ ๑

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ จำนวน ๒๐ ราย

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

กลุ่มได้ความรู้ในเรื่องที่อบรม

๔.๒ ผลลัพธ์

เพิ่มผลผลิต การจัดการ ดูแล การปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

การให้น้ำอย่างเพียงพอและเหมาะสม การใส่ปุ๋ยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและโรคพืชอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพ ปฏิบัติตามคำแนะนำด้านการผลิตอย่างเคร่งครัด การเก็บเกี่ยวและขนส่งผลผลิตอย่างถูกวิธี การควบคุมคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานสากล ซึ่งกลุ่มอยู่ระหว่างการขอรับรองมาตรฐาน GAP จากกรมวิชาการเกษตร

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

สามารถเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน การสร้างเครือข่ายการตลาดที่เข้มแข็ง ให้กับกลุ่ม

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

๖. รายละเอียด

๕.๑ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agricultural Practice: GAP) เป็นระบบการจัดการคุณภาพด้านการผลิตทางการเกษตร ซึ่งใช้ในกระบวนการควบคุมกระบวนการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มี

ความปลอดภัย ปราศจากการปนเปื้อนจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช จุลินทรีย์ก่อโรค และดำเนินการผลิต
อย่างเป็นระบบ มีการจัดการที่ดี ถูกต้องและเหมาะสม โดยคำนึงถึงสุขภาพของผู้ปลูก ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม

๕.๑.๑ ข้อกำหนด ๘ ประการตามหลัก GAP ได้แก่

๙. ใช้แหล่งน้ำสะอาด ไม่มีการปนเปื้อนสารพิษหรือสิ่งที่เป็นอันตรายจากสารเคมีหรือจุลินทรีย์ก่อโรค
๑๐. ปลูกในพื้นที่ที่ไม่มีความเสี่ยงการปนเปื้อนสารพิษหรือสิ่งที่เป็นอันตรายจากสารเคมี หรือจุลินทรีย์ก่อโรค พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล หรือโรงงานอุตสาหกรรม โรงเก็บสารเคมี คอกสัตว์ หรือเป็นสถานที่ทิ้งขยะมาก่อน
๑๑. ใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร และใช้ในอัตราตามคำแนะนำบนฉลาก เก็บสารเคมีแยกออกจากที่อยู่อาศัย และจัดเป็นหมวดหมู่ สถานที่เก็บมิดชิด มีป้ายกำกับชัดเจน
๑๒. ใช้ปุ๋ยเคมีที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร รวมถึงมีการใช้ปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพที่มีการหมักย่อยสลายสมบูรณ์ ปฏิบัติดูแลบำรุงรักษาพืชที่ปลูกตามระยะเวลาที่เหมาะสม
๑๓. เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชในช่วงเวลาที่เหมาะสม ตรงกับความต้องการของคู่ค้า มีวิธีการเก็บเกี่ยวที่ถูกสุขลักษณะและเหมาะสม
๑๔. มีวิธีการขนย้ายผลผลิตออกจากแปลงมาอย่างที่พักผลผลิตด้วยความเหมาะสมถูกสุขลักษณะ มีมาตรการป้องกันความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมีและเชื้อโรคระหว่างการขนส่ง
๑๕. ผู้ปฏิบัติงานมีวิธีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลก่อนปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และหลังปฏิบัติงาน ที่ถูกต้องตามสุขลักษณะ
๑๖. เกษตรกรต้องมีการจดบันทึกการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน เช่น การปลูก ใส่ปุ๋ย ฉีดพ่นสารเคมี เก็บเกี่ยวผลผลิต การจำหน่าย เพื่อเป็นประโยชน์ในการทวนสอบย้อนกลับ และวางแผนการผลิตพืชในฤดูกาลปลูกต่อไปได้

๕.๑.๒ ประโยชน์ของการทำเกษตรตามหลัก GAP

๕. ผลผลิตพืชมีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
๖. ลดต้นทุนการผลิต ที่เกิดจากการใช้ปุ๋ยและสารเคมีในปริมาณที่เหมาะสม
๗. เพิ่มมูลค่าผลผลิต เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ
๘. สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อผู้ผลิต ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ผลิตและผู้บริโภค

๕.๒ การจัดการและการดูแลรักษาสวนมะม่วงหิมพานต์

มะม่วงหิมพานต์(Cashew nut) เป็นพืชอุตสาหกรรมที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย มีการปลูกกันมานาน เนื่องจากเป็นพืชทนแล้ง ปลูกง่าย เจริญเติบโตได้ในดินแทบทุกชนิดที่มีการระบายน้ำได้ดี

๕.๒.๑ การจัดการเรื่องปุ๋ย

กำจัดวัชพืชก่อนการใส่ปุ๋ย รดน้ำให้ดินมีความชื้นก่อนการใส่ปุ๋ย ใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักโดยไม่จำกัดจำนวนที่ใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมี ระยะ ๖ เดือนแรก หลังปลูก เมื่อต้นมะม่วงหิมพานต์ตั้งตัวได้ ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก สลับช่วงกับการใส่ปุ๋ยเคมี การใส่ปุ๋ยเคมีควรใส่ปีละ ๒ ครั้ง ครั้งแรกใส่ต้นฤดูฝน ประมาณเดือนมิถุนายน ครั้งที่ ๒ ใส่ประมาณปลายเดือนกันยายน ถึง เดือนธันวาคม มะม่วงหิมพานต์ที่มีอายุประมาณ ๓ ถึง ๔ ปีขึ้นไปพรวนดินต้น ๆ เป็นวงแหวนรอบบริเวณรัศมีของทรงพุ่ม แต่ไม่ลึกเข้าไปภายในทรงพุ่ม เพื่อป้องกันไม่ให้รากกระทบกระเทือน แบ่งปุ๋ยที่จะใส่ออกเป็น ๔ ส่วน ใส่ปุ๋ยรอบทรงพุ่มตรงที่พรวนดินไว้ประมาณ ๓ ส่วน บริเวณที่เป็นวงแหวนรอบทรง

พุ่มที่พรุนดินไว้นี้ มีรากฝอยและรากแขนง ซึ่งเป็นรากแขนงซึ่งเป็นรากที่หาอาหารของต้นไม้จะอยู่มากในบริเวณรัศมีทรงพุ่ม ปุ่มที่เหลืออีก ๑ ส่วน โยบนพื้นภายในทรงพุ่ม แต่อย่าใส่ปุ๋ยให้ชิดกับโคนต้น เพราะจะทำให้เปลือกของลำต้นเน่า และจะทำให้ตายได้ การใช้ปุ๋ยเคมีในแปลงมะม่วงหิมพานต์ อายุต้น ๑-๒ ปี ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๐.๕ กก./ต้น อายุต้น ๓-๕ ปี ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น อายุต้น ๖-๘ ปี, ๘-๑๒ ปี และ ๑๒-๒๐ ปี ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๒ กก./ต้น, ๔ กก./ต้น และ ๘ กก./ต้น ตามลำดับ

๕.๒.๒ การจัดการโรค/แมลงศัตรู

๑) เพลี้ยไฟ เป็นแมลงปากดูดกินน้ำเลี้ยง ทำลายยอดอ่อน(หึงงอ) ช่อดอก (ช่อดอกไหม้) ผลอ่อน (ไม่ติดผล/ผลร่วง) ระบาดช่วงอากาศแห้งแล้ง และร้อน การป้องกันกำจัด ใช้สารเคมี แลมป์ดา-ไซฮาโลทริน คาร์บาริลไซฟลูทรินหรือ เมทิโอคาร์ป พ่นเมื่อพบการระบาดในช่วงแทงช่อดอก

๒) เพลี้ยอ่อน เป็นแมลงปากดูด ดูดกินน้ำเลี้ยง ทำลายยอดอ่อน/ใบอ่อน (หึง) ช่อดอก/ผลอ่อน (ไม่ติดผล/ผลร่วง) ถ่ายน้ำตาล (ดึงดูมด/ราดำ) การระบาด เมื่อเกิดฝนทิ้งช่วงนาน ๆ แมลงศัตรูธรรมชาติ ใช้ด้วงเต่าลาย หนอนแมลงวันดอกไม้ แมลงช้าง ป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี Dimethoate หรือ Fipronil

๓) ด้วงเจาะยอดอ่อน ตัวเต็มวัยมีสีน้ำตาลปนเทา การทำลาย ตัวเต็มวัยดูดกินก้านยอดอ่อน/ช่อดอก(ใช้วงเจาะและวางไข่/หนอนเจาะกินภายใน/ทำให้ยอดเหี่ยว ช่อดอกแห้ง) ช่วงระบาด ช่วงแตกยอดอ่อน/ช่อดอก การป้องกันกำจัด ใช้สารเคมี Carbosulfan พ่นเมื่อตรวจพบว่ามีการระบาด

๔) หนอนเจาะลำต้น ตัวเต็มวัยเป็นด้วงหนวดยาว สีน้ำตาลเข้ม การทำลาย ด้วงจะวางไข่ตามรอยแตกของเปลือก ไข่เจริญเป็นหนอนชอนไชเข้าไปในลำต้นทำให้เกิดยางไหล (วงจรชีวิต ๙-๑๐เดือน) ช่วงระบาด เดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม การป้องกัน ถ้าพบรูหรือรอยยางไหลใช้มีดฉีกและแกะตัวหนอนทำลาย การใช้สารเคมี Dichlorvos ฉีดเข้าไปในรูแล้วใช้ดิน หรือไม้อุดรู

๕) เพลี้ยแป้ง ตัวเต็มวัย รูปกลมรี นูน มีปุยสีขาว การทำลาย ทั้งตัวอ่อน/ตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยง ทำให้ใบเหี่ยว ช่อดอกไม่ติดผล ผลอ่อนไม่เจริญ ช่วงระบาด มักจะอยู่ร่วมกับมด การป้องกันกำจัด โดยใช้สารเคมี Carbosulfan ใช้พ่นเมื่อพบว่ามีการระบาด

๖) หนอนร่านกินใบ ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืน ปีกคู่หน้าสีเขียวใบไม้ ตัวเมียวางไข่แล้วฟักเป็นตัวหนอนกัดกินใบแก่ การระบาด พบในแปลงที่ศัตรูธรรมชาติถูกทำลาย การป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี คาร์บาริล(Carbaryl)

๗) โรครากเน่าและโคนเน่า เกิดจากเชื้อรา *Phytophthora parasitica* Dastur. และ *Pythium* sp. อาการ โคนต้นกล้า เนื้อเยื่อถูกทำลายเน่าสีน้ำตาลดำ ทำให้ต้นหักพับใบ คล้ายถูกน้ำร้อนลวก ยอดอ่อน เน่าสีน้ำตาลดำการแพร่ระบาดช่วงฝนตกชุกความชื้นสูง การป้องกัน -คลุกเมล็ด Metalaxyl, Benalaxyl ถอนต้นที่เป็นโรคทำลาย พ่นสารเคมีอาลิเอท

๘) โรคช่อดอกแห้ง เกิดจากเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides* Penz. และ *Botryodiplodia* sp. อาการ ก้านช่อดอก เป็นจุดสีน้ำตาล จุดยาวรี เชื่อมติดกัน ทำให้ช่อดอกแห้งเป็นสีน้ำตาลดำ ร่วงหล่น การแพร่ระบาด หลังการระบาดเพลี้ยไฟ การป้องกัน ตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง กำจัดเพลี้ยไฟควบคู่ไป ใช้สารเคมี เบนโนมิล แมนโคเซป คอปเปอร์ออกไซด์คลอไรด์

๙) โรคราดำ เกิดจากเชื้อรา *Meliola* sp. and *Capnodium* sp. อาการ พบคราบของราสีดำ คล้ายเขม่าบริเวณช่อดอก ผล กิ่ง ลำต้น ทำให้ช่อดอกแห้งไม่ติดผล ผลลีบเล็ก การแพร่ระบาด ช่วงเพลี้ยอ่อน/เพลี้ยแป้งระบาด การป้องกัน กำจัดเพลี้ยอ่อน/เพลี้ยแป้งควบคู่ไป ใช้สารเคมีชนิดเดียวกับช่อดอกแห้ง

๕) โรคเมล็ดเน่าแห้ง เกิดจากเชื้อรา *Aspergillus* sp อาการ - ผลปอมถูกทำลายเหี่ยวดำ เมล็ดอ่อน เน่าแห้งเป็นสีดำ การแพร่ระบาด ช่วงมะม่วงหิมพานต์ติดผลอ่อน แผลงมีความชื้นสูง ระบาดโดยลม/ฝน การป้องกัน ใช้สารเคมีฉีดพ่นขณะผลอ่อน ใช้สารเคมี Maneb หรือ Zineb

๖) โรคแอนแทรคโนส เกิดจากเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides* Penz. อาการ ผลปอมและเมล็ดอ่อน เป็นแผลสีน้ำตาลดำเน่าและแข็ง กลายเป็นมัมมี่ การแพร่ระบาด อากาศร้อนชื้น แพร่โดยลมและฝน การป้องกัน เก็บส่วนที่เป็นโรคเผาทำลาย ใช้สารเคมีเช่นเดียวกับโรคช่อดอกแห้ง

๗) โรคเปลือกแตกยางไหล ไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด อาการ - ยางไหล เกิดจากหนอนเจาะลำต้น หรือ ความผิดปกติทางสรีรวิทยาของพืช การป้องกัน ตรวจสอบการทำลายของหนอนเจาะลำต้น

๕.๒.๓ การตัดแต่งกิ่ง

ปีที่ ๑ กิ่งล่างสูงจากพื้น ๓๐ ซม.

ปีที่ ๒ กิ่งล่างสูงจากพื้น ๖๐ ซม.

ปีที่ ๓-๑๐ ตัดกิ่งแขนงขยับขึ้นเรื่อยๆ จนถึงประมาณเมตรครึ่งให้หยุดตัด

ตัดกิ่งแห้งเป็นโรค หรือ กิ่งที่แมลงรบกวน ตัดกิ่งไขว้ออก ตัดให้กิ่งอยู่ปลายพุ่ม

ได้รับแสง

๕.๒.๔ การจัดการก่อนการเก็บเกี่ยว

๑) การเตรียมดิน เลือกพื้นที่น้ำไม่ท่วมขัง ระบายน้ำดี ไถพรวนเพื่อกำจัดวัชพืช

๒) การเตรียมต้นพันธุ์ ต้นเพาะเมล็ด กลายพันธุ์สูง ต้นต่อที่ต่อกิ่งด้วยพันธุ์ดี

๓) ระยะปลูก ๖ x ๖ เมตร ปลูกได้ ๔๕ ต้น/ไร่ ๘ x ๘ เมตร ปลูกได้ ๒๕ ต้น/ไร่

๔) การเตรียมหลุมปลูก กว้าง x ยาว x ลึก (๕๐ x ๕๐ x ๕๐ ซม.) ใช้ปุ๋ยคอก ๕ กก./

หลุม

ปูนขาว ๓๐๐-๕๐๐ กรัม/หลุม ปุ๋ยเคมี ๑๕-๑๕-๑๕ ๒๐ กรัม/หลุม

๕) การปลูก คลุกส่วนผสมกับหน้าดินบนกลบให้เต็มหลุม ปลูกมะม่วงหิมพานต์ แล้วกดดินให้กระชับ ผูกยึดต้นกับไม้หลัก คลุมโคนด้วยวัสดุคลุมดิน ถ้าเป็นต้นเปลี่ยนยอดต้องแกะพลาสติกออก

๖) การดูแลรักษา หลังปลูกควรมีการให้น้ำ โดยเฉพาะฤดูแล้งจะทำให้เจริญเติบโตดี กำจัดวัชพืช ช่วง ๑-๓ ปี ต้องหมั่นตรวจแปลงช่วงออกดอก/ติดผล ใช้สารเคมีให้เหมาะสมกับชนิดของโรค/แมลง

๗) การปลูกพืชแซม ในปีแรกพื้นที่ปลูกจะว่าง ปลูกพืชที่มีศักยภาพในท้องถิ่น/ข้าวโพด ถั่ว มะเขือ พริก เมื่ออายุได้ ๓ ปี ควรดปลูกพืชแซม

๕.๒.๕ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

มะม่วงหิมพานต์ ปกติจะเริ่มให้ผลผลิตปีที่ ๓ โดยจะเริ่มออกดอกประมาณเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ หลังจากดอกบาน ๒ เดือน ผลจะเริ่มแก่ และเก็บเกี่ยวประมาณเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม การเก็บเกี่ยวที่ถูกต้องควรปล่อยให้ผลแก่เต็มที่แล้วร่วงหล่นจึงเก็บเกี่ยวเอาที่พื้น ไม่ควรเก็บบนต้น เพราะจะได้เมล็ดอ่อนไม่แก่เต็มที่ เมื่อเก็บมาแล้วให้บิดเมล็ดออกจากผลทันที เพื่อป้องกันเชื้อราเข้าทำลายเมล็ด หลังจากนั้นนำเมล็ดไปตากแดดประมาณ ๒-๓ วัน ให้เมล็ดแห้งสนิท (ความชื้นไม่เกิน ๑๒%) เพื่อเก็บไว้ได้นาน โดยไม่เน่าเสียจึงเก็บใส่กระสอบรอการจำหน่ายต่อไป

๕.๒.๖ การเพิ่มมูลค่าสินค้า

ผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ สามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้ให้กับเกษตรกรได้หลากหลาย เช่น น้ำผลไม้พร้อมดื่ม ไวน์ น้ำส้มสายชู แยม เม็ดมะม่วงหิมพานต์คั่ว

๕.๓ การทำปุ๋ยหมักสูตรวิศวกรรมแม่โจ้ ๑

จากผลการค้นคว้าวิจัยของคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้มีนวัตกรรมใหม่ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ต้องพลิกกลับกอง เกษตรกรจะสามารถผลิตได้ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีปริมาณมากครั้งละ ๑๐ - ๑๐๐ ตัน ปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้มีค่าตามมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เสร็จภายในเวลาเพียง ๖๐ วัน เรียกว่าวิธี “วิศวกรรมแม่โจ้ ๑” ที่ไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อสิ่งแวดล้อม ไม่มีกลิ่นและน้ำเสีย วัตถุดิบมีเพียงเศษพืชกับมูลสัตว์เพียง ๒ อย่างเท่านั้น โดยถ้าเศษพืชเป็นฟางข้าวอัตราส่วนระหว่างฟางข้าวกับมูลสัตว์คือ ๔ ต่อ ๑ โดยปริมาตร และถ้าเป็นเศษใบไม้ให้ใช้อัตราส่วน ๓ ต่อ ๑ โดยปริมาตร ในวิธีการทำปุ๋ยหมักแบบกองแถวยาวไม่พลิกกลับกองของแม่โจ้ มีขั้นตอนวิธีทำดังนี้

๕.๓.๑ ขั้นตอนการผลิต

๑. นำฟาง ๔ ข่ง "วางหนา ๑๐ ซม." บนพื้นดิน ฐานกว้าง ๒.๕ ม. โรยทับด้วยขี้วัว ๑ ข่ง (เพื่อให้เป็นสัดส่วน ๔ ต่อ ๑ โดยปริมาตร ถ้าเป็นใบไม้ใช้ ๓ ต่อ ๑) แล้วรดน้ำ ถ้าต้องการปุ๋ยหมัก ๑ ตันก็ทำซ้ำข้างต้นจนมีความยาวกองปุ๋ยให้ได้ ๔ เมตร ได้ชั้นที่ ๑

๒. ทำชั้นที่ ๒ ซ้ำขั้นตอนข้างต้น แล้วรดน้ำ ทำชั้นสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ชั้นเศษพืชหนาเพียง ๑๐ ซม. โดยให้กองปุ๋ยเป็นรูปสามเหลี่ยม สูงรวม ๑.๕ ม. ปกติก็จะมีจำนวน ๑๕ - ๒๐ ชั้น การทำเป็นชั้นบาง ๆ ก็เพื่อให้จุลินทรีย์ในมูลสัตว์สามารถออกมาย่อยสลายเศษพืชได้ทั่วถึง ที่สำคัญห้ามเหยียบบนกองปุ๋ยเด็ดขาด

๓. ถ้าต้องการปุ๋ยหมัก ๑ ตัน ก็ให้ต่อกองปุ๋ยจนยาว ๔ เมตร กองปุ๋ยยาว ๔ เมตรจะใช้ขี้วัว ๓๐ กระสอบ หรือ ๓๖๐ กก. ถ้าขี้วัวกระสอบละ ๒๕ บาท ก็จะเป็นต้นทุนในการทำปุ๋ย $๓๐ \times ๒๕ = ๗๕๐$ บาทต่อตัน แต่ถ้าไม่ทำเองแล้วไปซื้อของคนอื่นอาจต้องจ่ายถึง ๕,๐๐๐ - ๗,๐๐๐ บาทต่อตัน

๔. ภายในเวลา ๒ เดือนให้ดูแลอย่างปราณีต ได้แก่ รดน้ำวันละครึ่ง ในปริมาณที่ไม่ทำให้น้ำไหลนองออกมามากเกินไป แล้วทุก ๑๐ วันก็ให้เอาไม้เจาะกองปุ๋ยถึงพื้นดิน ระยะห่างรู ๔๐ ซม. รอบกอง กรอกลงไปในปริมาณที่ทำให้ภายในกองปุ๋ยขึ้นพоди ๆ ไม่มีน้ำไหลนองออกมามาก เสร็จแล้วปิดรู สรรพรดน้ำวันละครึ่ง แล้วทุก ๑๐ วันเจาะกองปุ๋ยเติมน้ำ ปิดรู (เจาะรวม ๕ ครั้ง)

๕. พอครบสองเดือน กองปุ๋ยก็จะยุบเหลือแค่ ๑ เมตร กระบวนการก็จะยุติโดยไม่ต้องพลิกกองเลย แล้วทิ้งไว้แห้งเพื่อให้จุลินทรีย์ในกองปุ๋ยสงบตัว ไม่เป็นอันตรายต่อพืช แห้งแล้วค่อยเอาไปใช้หรือเก็บใส่กระสอบ เก็บในร่มได้นาน ๓-๔ ปี

ข้อห้ามของการทำปุ๋ยวิธีนี้คือห้ามขึ้นเหยียบ ห้ามเอาผ้าคลุม เพราะจะทำให้อากาศไหลเวียนเข้าไปในกองปุ๋ยไม่ได้ ห้ามทำชั้นเศษพืชหนาเกินไปเพราะจุลินทรีย์จะเข้าไปย่อยสลายไม่ได้ กองปุ๋ยวิธีนี้จะมีความร้อนจัดใน ๕ วันแรก ไอร้อนนี้เป็นตัวชี้ให้เห็นว่ามีอากาศร้อนลอยออกจากกองปุ๋ย ซึ่งส่งผลให้อากาศเย็นกว่าที่อยู่ด้านนอกไหลเวียนเข้าไปแทนที่ จุลินทรีย์ในกองปุ๋ยจึงได้รับออกซิเจนไว้ใช้ในกิจกรรมการย่อยสลายโดยที่เรา ไม่ต้องพลิกกลับกองเลย

๕.๓.๒ อัตราการนำไปใช้

- นาข้าว ปริมาณ ๓๐๐-๓,๐๐๐ กก./ไร่/ปี
- ไม้ผล ปริมาณ ๕๐ กก./ต้น/ปี
- พืชผัก ปริมาณ ๒ กก./ตารางเมตร
- อ้อย ปริมาณ ๖๐๐-๑,๒๐๐ กก./ไร่/ปี

๗. รูปภาพประกอบ (๓ - ๕ ภาพ)

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : ฝึกอบรม สัมมนา เรื่อง ถ่ายทอดความรู้และการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตพืชตระกูลถั่วแก่เกษตรกร โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชตระกูลถั่ว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

วันที่ดำเนินการ : วันที่ ๒๖ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อพัฒนาศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่วชุมชนให้มีเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีกระจายสู่รับการผลิตในชุมชน

๒.๒ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชตระกูลถั่วและเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๒.๓ เพื่อบูรณาการหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษาและภาคเอกชน ในการเพิ่มประสิทธิภาพการ

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกพืชตระกูลถั่วตำบลนาโพธิ์ เป้าหมายจำนวน ๒๐ ราย

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

กลุ่มได้ความรู้ และพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และสร้างการบูรณาการหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนากลุ่ม

๔.๒ ผลลัพธ์

เพิ่มผลผลิต การจัดการ ดูแล การปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การให้น้ำอย่างเพียงพอและเหมาะสม การใส่ปุ๋ยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและโรคพืชอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพ ปฏิบัติตามคำแนะนำด้านการผลิตอย่างเคร่งครัด การเก็บเกี่ยวและขนส่งผลผลิตอย่างถูกวิธี

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

สามารถเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน การสร้างเครือข่ายการตลาดที่เข้มแข็ง ให้กับกลุ่ม

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

-

๖. รายละเอียด

ปัจจุบันประเทศไทยประสบภาวะสภาพภูมิอากาศแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำ พืชตระกูลถั่ว นับเป็นพืชที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นพืชอายุสั้น ใช้น้ำน้อยช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินนอกจากนี้พืชตระกูลถั่ว

ยังเป็นพืชที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยใช้บริโภคและเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมแปรรูปต่าง ๆ แต่ผลผลิตพืชตระกูลถั่วในประเทศมีไม่เพียงพอต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท และพื้นที่การเพาะปลูกมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปีพ.ศ. 2566 พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูก ถั่วเหลือง ถั่วเขียว และถั่วลิสง จำนวน 811,900 ไร่ 713,43 ไร่ และ 71,088 ไร่ ปริมาณ 22,252 ตัน 108,467 ตัน 25,652 ตัน และปริมาณการนำเข้า 2,684 พันตัน 33,472 ตัน และ 9,943 ตัน ตามลำดับ สำหรับสาเหตุหลักที่ทำให้เกษตรกรมีการเพาะปลูกพืชตระกูลถั่วลดลง เนื่องมาจากเกษตรกรขาดแรงจูงใจ ในการเพาะปลูก ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของพืชตระกูลถั่วต่ำเมื่อเทียบกับพืชแข่งขันชนิดอื่น ๆ เกษตรกรขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี ขาดการส่งเสริมแก่เกษตรกรให้เกิดความตระหนักในการใช้เมล็ดพันธุ์ดี เกษตรกรโดยทั่วไปจะซื้อเมล็ดพันธุ์จากพ่อค้าในท้องถิ่น ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ เกษตรกรจึงใช้เมล็ดพันธุ์ในอัตราสูงในการเพาะปลูก ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงพืชตระกูลถั่วมีการเจริญเติบโตไม่สม่ำเสมอ ผลผลิตต่ำ ไม่มีคุณภาพส่งผลให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่ต่ำ

อย่างไรก็ตามพืชตระกูลถั่วมีข้อจำกัดมากมายแต่เป็นพืชที่มีความจำเป็นที่จะต้องคงอยู่เพื่อความยั่งยืนของระบบนิเวศ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชตระกูลถั่วเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีในชุมชน พร้อมแรงจูงใจแก่เกษตรกรให้หันมาปลูกพืชตระกูลถั่วเพิ่มมากขึ้น และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชตระกูลถั่วแก่เกษตรกรตลอดจนเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตภายในประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

แบบประเมินผลการฝึกอบรม สัมมนา เรื่องถ่ายทอดความรู้และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชตระกูลถั่วแก่เกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกอบรม คือ การใช้ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบประเมินผลการฝึกอบรม สัมมนา เรื่องถ่ายทอดความรู้และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชตระกูลถั่วแก่เกษตรกร

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : กิจกรรมส่งเสริมการรวมกลุ่ม และสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา
โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ๒๕๖๗ กิจกรรมส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

วันที่ดำเนินการ : วันที่ ๑๐ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

สร้างการรับรู้ให้เกษตรกรหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

๔.๒ ผลลัพธ์

เกษตรกรลดการเผาในพื้นที่การเกษตร

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เกษตรกรใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุทางการเกษตร (ข้าว ข้าวโพด อ้อย ฯลฯ)

๒. ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

-

๖. รายละเอียด

วิเคราะห์ปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตรในช่วงวิกฤต

๑ เหตุปัจจัยในการเผา

๑.๑ เผาวัสดุเกษตรเพื่อเตรียมการปลูกพืชฤดูถัดไป

๑.๒ เผาวัชพืช

๑.๓ เผาตอซังข้าว

๑.๔ หญ้ารก ไม่สะอาด

๑.๕ ประหยัดค่าใช้จ่าย

๒ ผลกระทบของการเผาในพื้นที่การเกษตร

๒.๑ เกิดมลพิษทางอากาศ

๒.๒ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

๒.๓ เกิดภาวะโลกร้อน

๒.๔ ทำลายสิ่งแวดล้อม

๒.๕ ผลผลิตตกต่ำ

๒.๖ มีความผิดตามกฎหมาย

๓ การใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุทางการเกษตร (ข้าว ข้าวโพด อ้อย ฯลฯ)

๓.๑ ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน.

๓.๒ นำมาผลิตเป็นอาหารสัตว์

๓.๓ เพาะเห็ดฟาง

๓.๔ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์

๓.๕ นำมาคลุมต้นพืช

มาตรการทางสังคม กฎระเบียบ ข้อตกลงของชุมชน

๑. ห้ามเผาในพื้นที่การเกษตร

๒. เข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่มีการประชุม

๓. สมาชิกทุกคนต้องสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรปลอดการเผา

๔. หากมีการเผาในพื้นที่การเกษตรครั้งที่ ๑ ตักเตือน

๕. หากมีการเผาในพื้นที่การเกษตรครั้งที่ ๒ ปรับ ๒,๐๐๐ บาท

๖. หากมีการเผาในพื้นที่การเกษตรครั้งที่ ๓ ดำเนินการตามกฎหมาย

๗. รูปภาพประกอบ (๓ - ๕ ภาพ)

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ปี ๒๕๖๗

กิจกรรมสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

วันที่ดำเนินการ : สิงหาคมและพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

๓. เป้าหมาย

จำนวนปริมาณวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ๕๖,๐๐๐ กิโลกรัม

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

สร้างการรับรู้ให้เกษตรกรนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ฟางข้าว) ในแปลงมาเพิ่มมูลค่าโดยการทำปุ๋ยหมักแบบไม่กลับกอง (สูตรวิศวกรรมแม่โจ้ 1) การเพาะเห็ดฟางในตระกร้า อัดฟางก้อนสำหรับเป็นอาหารสัตว์หรือจำหน่าย ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม

๔.๒ ผลลัพธ์

เกษตรกรรู้จักวิธีการเพาะเห็ดฟาง

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เกษตรกรใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุทางการเกษตร ในการเอามาเพาะเห็ดฟาง

๒. ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

๓. เป็นแนวทางในการเพิ่มรายได้ในอนาคตได้

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

๖. รายละเอียด

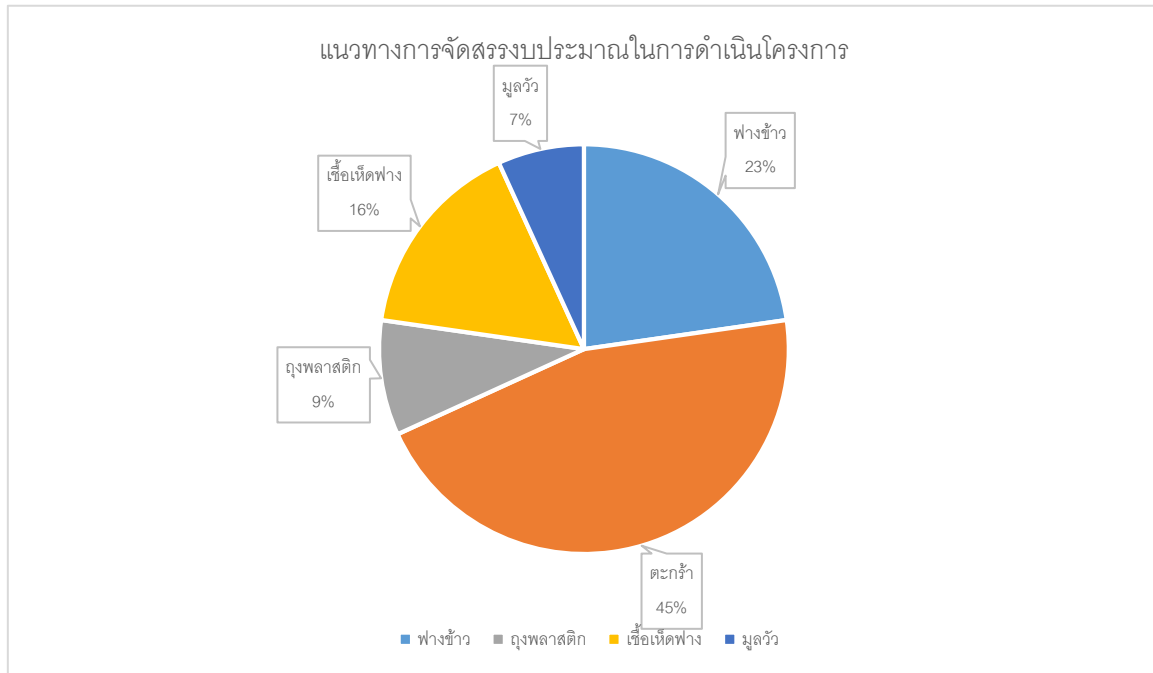
จัดการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ฟางข้าว) ในแปลงมาเพิ่มมูลค่าโดยการทำปุ๋ยหมักแบบไม่กลับกอง (สูตรวิศวกรรมแม่โจ้ 1) การเพาะเห็ดฟางในตระกร้า อัดฟางก้อนสำหรับเป็นอาหารสัตว์หรือจำหน่าย ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม

แนวทางการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการ

10.1) วัสดุเกษตร

ฟางข้าว	จำนวน 20 ก้อน	800 บาท
ตะกร้า	จำนวน 80 บาท	1600 บาท
พลาสติก (ขนาด ๓๖*๔๕ นิ้ว)	จำนวน 80 ใบ	320 บาท
เชื้อเห็ดฟาง	จำนวน 40 ก้อน	560 บาท

รวมทั้งสิ้น 3,520 บาท

*คลิกขวาแก้ไขข้อมูลในแผนภูมิ

11) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและการพัฒนาธุรกิจพัฒนาศักยภาพด้านการตลาด

1. การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า โดยใช้เศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

วิธีการเพาะเห็ดฟางในตะกร้าพลาสติก

วิธีการเพาะเห็ดฟางในตะกร้าพลาสติก เป็นอีกวิธีในการเพาะเห็ดฟางสำหรับเกษตรกรทำเพื่อไว้บริโภคเองในครัวเรือนหรือเพื่อศึกษาแล้วต่อยอดเพื่อเพาะเห็ดฟางขาย เพราะการเพาะเห็ดฟางในตะกร้าพลาสติกช่วยลดการใช้พื้นที่ เคลื่อนย้ายสะดวก อีกทั้งยังสามารถเก็บผลผลิตได้ง่าย ทำประมาณแค่ภายในหนึ่งสัปดาห์ก็สามารถเก็บผลผลิตได้แล้ว

วัสดุอุปกรณ์สำหรับการเพาะเห็ดฟางในตะกร้าพลาสติก

1. วัสดุเพาะเห็ดฟางหลักๆ ได้แก่ ฟาง ฟางทุกชนิด แห้งสนิทไม่เปียกฝนมาก่อน ถ้าเป็นตะกร้าใหม่ก็สามารถนำมาเพาะเห็ดได้เลยหรือถ้าเป็นตราที่เคยเพาะเห็ดมาแล้วควรทำความสะอาดและตากให้แห้ง
2. อาหารเสริม เช่น ผักตบชวาสด หรือแห้ง เปลือกกล้วยต่างๆ ผักบุ้ง มูลวัว/ควายแห้ง รำ เศษฝ้าย ใส่นุ่น ก่อนเขื่อนางรม/นางฟ้าเก่า เป็นต้น
3. อุปกรณ์อื่นๆ ได้แก่ ตะกร้า พลาสติก บัวรดน้ำ เชื้อเห็ดฟาง

วิธีการ เพาะ เห็ดฟาง

ฟางแช่น้ำค้าง 1 คืบ

หัวเชื้อ 1 ก้อน แบ่งเป็น 3 กอง เพาะได้ 3 ตะกร้า

ฟางอัดลงก้นตะกร้ากดให้แน่น สูง 1 ฝ่ามือ

อาหารเสริมต่างๆแช่น้ำพอขึ้น โรยชิดขอบตะกร้า

โรยเชื้อเห็ดฟาง 1 ส่วนทับบนอาหารเสริม เสร็จชั้นที่ 1

ทำชั้นที่ 2 และ 3 เหมือนชั้นที่ 1

ชั้นบนสุด โรยอาหารเสริมเต็มหน้าตะกร้า โรยเชื้อให้ทั่ว กลบด้วยอาหารเสริมอีกครั้ง

การดูแลรักษาสำหรับการเพาะเห็ดฟางในตะกร้า

สถานที่ควรเป็นพื้นดิน ไตร่ตรึงไม้หรือร่มสนิท

ซ้อนตะกร้า เป็นรูปสามเหลี่ยม แนวยาว 1 แถว หรือ 2 แถว

รดน้ำที่พื้นดินให้เปียกแฉะ จะได้ความชื้นจากการระเหยของน้ำที่ดิน

คลุมด้วยพลาสติก ทับด้วยฟางแห้ง หรือแกล่น ปลอยทิ้งไว้ 3 คืบ

ครบ 3 คืบ เปิดระบายอากาศตรงกลาง แล้วคลุมไว้เหมือนเดิม อีก 3-4 วันเก็บผลผลิตได้

ผลผลิต 1 ตะกร้า 1 กิโลกรัม ขึ้นอยู่กับอาหารเสริม ยิ่งใส่มาก ผลผลิตยิ่งสูงตาม

อาหารเสริมจะใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือใช้ร่วมกันหลายๆอย่างก็ได้

2. การทำปุ๋ยหมักไม่กลับกอง สูตร "วิศวกรรมแม่โจ้ 1"

ขั้นตอนวิธีการ

ขั้นตอนที่ ๑

- นำเศษข้าวโพดหรือฟางข้าว ๔ ส่วนกับมูลสัตว์ ๑ ส่วนโดยปริมาตร วางสลับกันเป็นชั้นบางๆ สูงไม่เกินชั้นละ ๑๐ เซนติเมตร จำนวน ๑๕ – ๑๗ ชั้น
- รดน้ำแต่ละชั้นให้มีความชื้น
- ชั้นกองเป็นรูปสามเหลี่ยมที่มีความสูงไม่ต่ำกว่า ๑.๕๐ เมตร ฐานกว้าง ๒.๕ เมตร ส่วนความยาวของกองจะยาวเท่าไรก็ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณเศษพืชและมูลสัตว์ที่มี
- ความสำคัญของการที่ต้องทำเป็นชั้นบาง ๆ ๑๕ – ๑๗ ชั้น ก็เพื่อให้จุลินทรีย์ที่มีอยู่ในมูลสัตว์ ได้ใช้ทั้งธาตุคาร์บอน (มีอยู่ในเศษพืช) และธาตุไนโตรเจน (มีในมูลสัตว์) ในการเจริญเติบโต และสร้างเซลล์ของจุลินทรีย์ ซึ่งจะทำให้การย่อยสลายวัตถุดิบเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

ขั้นตอนที่ ๒

รักษาความชื้นภายในกองปุ๋ยให้มีความเหมาะสมอยู่เสมอตลอดเวลา โดยมีการดำเนินการดังนี้

- รดน้ำภายนอกกองปุ๋ยทุกเช้า (ถ้าฝนตกก็ให้งดขั้นตอนนี้)
- ใช้ไม้แทงกองปุ๋ยให้เป็นรูลึกถึงข้างล่างแล้วรอกน้ำลงไป ระยะห่างของรูประมาณ ๔๐ เซนติเมตร ทำขั้นตอนนี้ ๕ ครั้ง ระยะเวลาห่างกัน ๑๐ วัน เมื่อเติมน้ำเสร็จแล้วให้ปิดรูเพื่อไม่ให้สูญเสียความร้อนภายในกองปุ๋ย ขั้นตอนนี้แม้ว่าอยู่ในช่วงของฤดูฝนก็ยังต้องทำ เพราะน้ำฝนจะไม่สามารถไหลซึมเข้าไปในกองปุ๋ยได้ การที่ฝนไม่สามารถชะล้างเข้าไปในกองปุ๋ยได้ เกษตรกรจึงสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ด้วยวิธีนี้ในฤดูฝนได้ด้วย

- ภายในเวลา ๕ วันแรก กองปุ๋ยจะมีค่าอุณหภูมิสูงขึ้นมาก บางครั้งสูงถึง ๗๐ องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นเรื่องปกติสำหรับกองปุ๋ยที่ได้ถูกวิธี อันเกิดจากกิจกรรมการย่อยสลายของจุลินทรีย์ และความร้อนสูงนี้ยังเป็นสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมกับการทำงานของจุลินทรีย์ในกองปุ๋ยอีกด้วย หลังจากนั้นอุณหภูมิจะค่อย ๆ ลดลงจนมีค่าอุณหภูมิปกติที่อายุ ๖๐ วัน

ขั้นตอนที่ ๓

- เมื่อกองปุ๋ยมีอายุครบ ๖๐ วัน ก็หยุดให้ความชื้น กองปุ๋ยจะมีความสูงเหลือเพียง ๑ เมตร แล้วทำปุ๋ยอินทรีย์ให้แห้งเพื่อให้จุลินทรีย์สงบตัวและไม่ให้เป็นอันตรายต่อรากพืช

วิธีการทำปุ๋ยอินทรีย์ให้แห้งอาจทำได้ทั้งในกองเฉยๆ ประมาณ ๑ เดือน หรืออาจแผ่กระจายในที่ร่มอากาศถ่ายเทให้มีความหนาประมาณ ๒๐ – ๓๐ ซม. แล้วเกลี่ยไปมา ซึ่งจะแห้งภายในเวลา ๓ – ๔ วัน ก็สามารถนำไปใช้บำรุงพืช และปรับปรุงดินในพื้นที่ของเกษตรกรได้ทันที หรือนำมาปนละเอียดเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้

12) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการตลาด

Business Model Canvas

Key partner - สมาชิกกลุ่ม - แปลงใหญ่พืชผัก - ผู้ที่สนใจสินค้า	Key Activities - เพาะเห็ดฟางในตะกร้า - อัดฟางก้อน - ทำปุ๋ยหมัก - ไถกลบตอซัง	Value Propositions ผลผลิตที่ได้จากการใช้เศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	Customer Relationships เกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน	Customer Segments - สมาชิกกลุ่ม - ผู้ที่สนใจ
	Key Resources - วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในพื้นที่		Channels - ผ่านการประชาสัมพันธ์โดยสมาชิกกลุ่ม	
Cost Structure - ค่าวัสดุอุปกรณ์ - ค่าแรงงาน			Revenue Streams - การขายเห็ดฟาง โลละ 100 บาท - การขายฟางอัดก้อน ก้อนละ 40 บาท - การขายปุ๋ยหมัก โลละ 5 บาท	

(1) ความต้องการของตลาด

ในปัจจุบันผู้ส่วนใหญ่ให้ความสนใจเทรนด์อาหารเพื่อสุขภาพ ซึ่งเห็ดก็ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ เห็ดฟางก็เป็นอีกเห็ดชนิดที่มีความต้องการสูง ยิ่งถ้าสามารถทำให้ได้มาตรฐานแบบปลอดสาร เริ่มตั้งแต่กระบวนการหาวัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนการทำ การเก็บเกี่ยว จนถึงการหีบห่อขนย้าย ยังจะเป็นการสร้างมูลค่าให้สูงขึ้นได้อีกด้วย

(2) กระบวนการในการผลิต

วัสดุอุปกรณ์สำหรับการเพาะเห็ดฟางในตระกร้าพลาสติก

1. วัสดุเพาะเห็ดฟางหลักๆ ได้แก่ ฟาง ฟางทุกชนิด แห้งสนิทไม่เปียกฝนมาก่อน ถ้าเป็นตระกร้าใหม่ก็สามารถนำมาเพาะเห็ดได้เลยหรือถ้าเป็นตระกร้าที่เคยเพาะเห็ดมาแล้วควรทำความสะอาดและตากให้แห้ง
2. อาหารเสริม เช่น ผักตบชวาสด หรือแห้ง เปลือกกล้วยต่างๆ ผักบุ้ง มูลวัว/ควายแห้ง รำ เศษฝ้าย ใส่นุ่น ก่อนเขื่อนางรม/นางฟ้าเก่า เป็นต้น
3. อุปกรณ์อื่นๆ ได้แก่ ตะกร้า พลาสติก บัวรดน้ำ เชื้อเห็ดฟาง

วิธีการ เพาะ เห็ดฟาง

ฟางแช่น้ำค้าง 1 คืน

หัวเชื้อ 1 ก้อน แบ่งเป็น 3 กอง เพาะได้ 3 ตะกร้า

ฟางอัดลงก้นตะกร้ากดให้แน่น สูง 1 ฝ่ามือ

อาหารเสริมต่างๆแช่น้ำพอชื้น โรยชิดขอบตะกร้า

โรยเชื้อเห็ดฟาง 1 ส่วนทับบนอาหารเสริม เสร็จชั้นที่ 1

ทำชั้นที่ 2 และ 3 เหมือนชั้นที่ 1

ชั้นบนสุด โรยอาหารเสริมเต็มหน้าตะกร้า โรยเชื้อให้ทั่ว กลบด้วยอาหารเสริมอีกครั้ง

การดูแลรักษาสำหรับการเพาะเห็ดฟางในตระกร้า

สถานที่ควรเป็นพื้นดิน ไตรรมไม้หรือร่มสนิท

ซ้อนตะกร้า เป็นรูปสามเหลี่ยม แนวยาว 1 แถว หรือ 2 แถว

รดน้ำที่พื้นดินให้เปียกและ จะได้ความชื้นจากการระเหยของน้ำที่ดิน

คลุมด้วยพลาสติก ทับด้วยฟางแห้ง หรือแกลบ ปล่อยทิ้งไว้ 3 คืน

ครบ 3 คืน เปิดระบายอากาศตรงกลาง แล้วคลุมไว้เหมือนเดิม อีก 3-4 วันเก็บผลผลิตได้

ผลผลิต 1 ตะกร้า 1 กิโลกรัม ขึ้นอยู่กับอาหารเสริม ยิ่งใส่มาก ผลผลิตยิ่งสูงตาม

อาหารเสริมจะใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือใช้ร่วมกันหลายๆอย่างก็ได้

(3) ความคุ้มค่าในการลงทุน

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า “ฟางอัดก้อน” เป็นสิ่งที่มีประโยชน์มาก โดยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในหลายๆ ด้านได้แก่

๑. ใช้เป็นอาหารสัตว์: ฟางอัดก้อนเป็นแหล่งอาหารสำคัญสำหรับสัตว์เลี้ยง เช่น วัว เป็นต้น โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือของประเทศไทยที่มีการเลี้ยงวัวมาก ฟางอัดก้อนจึงเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการใช้เป็นอาหารสัตว์
๒. ใช้เป็นเชื้อเพลิง: ฟางอัดก้อนเป็นเชื้อเพลิงที่มีคุณภาพดีและใช้งานได้หลายประเภท เช่น ใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงงานผลิตไฟฟ้า หรือใช้เป็นเชื้อเพลิงในเตาเผาขยะ
๓. ใช้เป็นปุ๋ย: ฟางอัดก้อนเป็นแหล่งธาตุอาหารสำคัญสำหรับพืช เช่น ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินและพืชในการเจริญเติบโตได้ดีขึ้น
๔. ใช้เป็นวัสดุก่อสร้าง: ฟางอัดก้อนยังสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุก่อสร้างได้ โดยเฉพาะในการผลิตแผ่นรังสิต หรือใช้เป็นวัสดุผสมปูนเพื่อใช้ในการก่อสร้าง

๕. ใช้เป็นเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า เพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร และลดการเผาฟางข้าวในพื้นที่การเกษตร

(4) ช่องทางการจัดจำหน่ายหรือแจกจ่าย

- พื้นที่แหล่งชุมชน / ช่องทางออนไลน์

13) รายละเอียดต้นทุนการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

วัสดุ	จำนวน	ราคา	ผลผลิตที่เกิด จากการ จัดการวัสดุ เหลือใช้ทาง การเกษตร	จำนวน	มูลค่า หรือ ราคาขาย ได้	ร้อยละ มูลค่าเพิ่ม
ฟางข้าว	20	800	เห็ดฟาง	80	8000	56
ตะกร้า	80	1600				
พลาสติก	80	320				
เชื้อเห็ดฟาง	40	560				
มูลวัว	80	240				
รวมราคาต้นทุน		3,520 บาท	มูลค่า หรือราคาขายได้		8,000 บาท	ร้อยละ 56

*การคำนวณ ร้อยละมูลค่าเพิ่ม = ((ราคาขายได้ - ราคาทุน)/ราคาทุน) *100

14) ประเมินผล

จากผลการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากฟางข้าว จะเห็นได้ว่ามีฟางข้าวประมาณ 30 ก้อนต่อไร่นำมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์ได้ 2,000 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าเพิ่มได้ประมาณ 10,000 บาท/ไร่ จากสมาชิกทั้ง 40 คน รวมพื้นที่ปลูก 801 ไร่ จะได้มูลค่าเพิ่มหลังจากผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ทั้งสิ้น 801, 000 บาท

๗. รูปภาพประกอบ (๓ - ๕ ภาพ)

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก) การพัฒนาศูนย์เครือข่าย การพัฒนาศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน(ศดปช.)

วันที่ดำเนินการ : วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๗

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการใช้อยู่ตามค่าวิเคราะห์ดินและปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิต ปัจจุบันและให้กลุ่มเกษตรกรทำหน้าที่บริการชุมชนในการวิเคราะห์ดิน ให้คำแนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้อยู่สั่งตัดและปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และบริการด้านปัจจัยการผลิต โดยจัดตั้งศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) เครือข่าย

๓. เป้าหมาย

สมาชิกกลุ่ม ศดปช. จำนวน ๒๐ คน

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการดินปุ๋ยชุมชนแก่สมาชิก ศดปช.

๔.๒ ผลลัพธ์

กลุ่มเกษตรกรทำหน้าที่บริการชุมชนในการวิเคราะห์ดิน ให้คำแนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้อยู่สั่งตัดและปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และบริการด้านปัจจัยการผลิต

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

ลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกรในการใช้อยู่ให้ถูกวิธี

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

-

๖. รายละเอียด

การดำเนินโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก) การพัฒนาศูนย์เครือข่ายการพัฒนาศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน(ศดปช.) กิจกรรม จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการดินปุ๋ยชุมชนแก่สมาชิก ศดปช. กล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานตามที่กรมส่งเสริมการเกษตร ได้เห็นความสำคัญของงานดินและปุ๋ย ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการผลิตพืชให้ได้ผลผลิตดีมีคุณภาพ โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการใช้อยู่ตามค่าวิเคราะห์ดินและปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิต ปัจจุบันและให้กลุ่มเกษตรกรทำหน้าที่บริการชุมชนในการวิเคราะห์ดิน ให้คำแนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้อยู่สั่งตัดและปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และบริการด้านปัจจัยการผลิต โดยจัดตั้งศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) เครือข่าย เพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่ที่บริหารจัดการโดยเกษตรกรเพื่อให้ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) มีความพร้อมในการวิเคราะห์ดินให้คำแนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้อยู่สั่งตัดและปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และบริการด้านปัจจัยการผลิต

มีระบบการจัดการกลุ่ม คือ การกำหนด ๕ ก ได้แก่

ก.ที่ ๑ คือ กรรมการ ศตปช.จะต้องมีการกำหนดโครงสร้างในการบริหารงาน

ได้แก่ คณะกรรมการ และคณะทำงานแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้การดำเนินงานของศตปช.บรรลุตามวัตถุประสงค์

ก.ที่ ๒ คือ กฎระเบียบหรือข้อบังคับกลุ่ม ศตปช. จะต้องมีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อเป็นแนวทางให้กับสมาชิกการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างชัดเจน มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

ก.ที่ ๓ คือ กิจกรรม ศตปช.จะต้องมีแผนการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น ตรวจวิเคราะห์ดิน แปรผลพร้อมให้คำแนะนำและจัดหาแม่ปุ๋ยหรือปุ๋ยหมักทดแทนให้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่องทุกปี

ก.ที่ ๔ คือ กำไร ด้วยกระบวนการดำเนินงานจะมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ดังนั้น ศตปช.ต้องมีการวางแผนสร้างเงิน กำไรหรือผลประโยชน์ให้กับกลุ่มในกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการลงไป เช่น การผลิตปุ๋ยหมักกองโตจำหน่ายให้สมาชิกทุกระยะ

ก.ที่ ๕ คือ กองทุน เมื่อ ศตปช.มีกำไรจากการประกอบกิจกรรม ต้องนำมาสร้างเป็นกองทุนตามที่กลุ่มต้องการ โดยกำหนดกฎระเบียบไว้อย่างชัดเจน เป้าหมายเพื่อสร้างสวัสดิการให้กับคนทำงาน และสมาชิกให้เกิดแรงจูงใจ ขวัญกำลังใจแก่การปฏิบัติงานอย่างเนื่อง

๔.๒ วิเคราะห์กลุ่ม โดยใช้วิธี SWOT Analysis โดย เจ้าหน้าที่ สำนักงานเกษตรอำเภอ

จุดแข็ง (Strengths)

- มีคณะกรรมการกลุ่ม / โครงสร้างกลุ่ม ชัดเจน
- มีแหล่งจำหน่ายปุ๋ยเคมีให้กับสมาชิก
- สถานที่ตั้งมีความมั่นคงอยู่ในชุมชนซึ่งสะดวกต่อการเดินทาง
- มีองค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ย
- มีกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน พริก ข้าว รองรับการผลิต

จุดอ่อน (Weaknesses)

- เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ
- ขาดนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- ไม่สามารถเก็บเงินคืนเชื่อได้

โอกาส (Opportunities)

- มีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ให้การสนับสนุนองค์ความรู้
- เกษตรกรมีพื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน สามารถปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี
- ช่องทางการขาย

- มีวัตถุดิบในพื้นที่

ปัญหา / อุปสรรค (Threats)

- ปุ๋ยเคมีราคาแพง
- มีคู่แข่งทางการค้า
- สภาพอากาศเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้โรคและแมลงศัตรูพืชเพิ่มมากขึ้น

๔.๓ การดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ปี ๒๕๖๗ ของศคปช.ตำบลบ้านเขม

ศคปช. ตำบล.....บ้านเขม.....อำเภอ .....พืชมั่งสาร..... จังหวัด .....อุบลราชธานี.....													
ปัญหาที่ต้องการแก้ไข	วิธีการดำเนินงานแก้ไข	เดือน											
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1.ลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยเคมี	1.สมาชิกศคปช.เก็บตัวอย่างดินตรวจ			✓									
	2.ทีมปฏิบัติงาน ศคปช. ดำเนินการตรวจวิเคราะห์ดินและแปลผลพร้อมให้				✓								
	3.สมาชิกศคปช.รับใบตรวจวิเคราะห์ดิน				✓	✓							
	4.ศคปช.ระดมทุนทำปุ๋ยหมักกองโต				✓	✓							
	5.ศคปช.จัดหาแม่ปุ๋ยตามผลการวิเคราะห์บริการให้สมาชิก			✓								✓	
2.มีข้อมูลในการตัดสินใจใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	1.กำหนดแปลงเรียนรู้และแปลงควบคุมอย่างชัดเจน (ใช้ปุ๋ยตามปกติ)			✓									
	2.เก็บตัวอย่างดินแปลงเรียนรู้และแปลงควบคุมพร้อมดำเนินการตรวจวิเคราะห์ดิน			✓									
	3.จัดหาแม่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินใช้ในแปลงเรียนรู้				✓								
	4.ติดตามเก็บข้อมูลผลการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับแปลงควบคุม			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
3.ลดการใช้สารเคมี	1.ผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา						✓		✓		✓		
	2.ผลิตน้ำหมักชีวภาพและจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง	✓			✓		✓		✓		✓		

๔.๔ กำหนดหลักสูตรความต้องการของสมาชิก ศตปช.นำไปเป็นหลักสูตรถ่ายทอดความรู้การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการดินและปุ๋ยแก่สมาชิก ศตปช.

หลักสูตรที่ ๑ การจัดการดินอย่างมีประสิทธิภาพ

ดิน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติจากการสลายตัวของอินทรีย์สาร ได้แก่ หินและแร่ กับอินทรีย์สาร ได้แก่ ซากพืชซากสัตว์ผสมคลุกเคล้ากันอย่าง ต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน และเมื่อมีน้ำและอากาศมารวมกันอย่างเหมาะสม จะช่วยค้ำจุนและเป็นแหล่งอาหารของพืช

ส่วนประกอบของดิน

ดินในแต่ละพื้นที่จะมีส่วนประกอบที่ต่างกัน โดยความแตกต่างนี้จะมีมากขึ้นหากมนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องและใช้ประโยชน์จากดิน ส่วนประกอบของดิน มี ๔ ส่วนใหญ่ๆ คือ

๑. อินทรีย์วัตถุ เป็นส่วนที่ได้จากการสลายตัวของพืชและแร่อินทรีย์เป็น แหล่งกำเนิดธาตุอาหารพืชและควบคุมโครงสร้างของดิน

๒. อินทรีย์วัตถุ เป็นส่วนที่เน่าเปื่อยผุพัง หรือเกิดจากการสลายตัวของเศษพืช อันเป็นแหล่งกำเนิดธาตุอาหารพืช ให้พลังงานแก่จุลินทรีย์ดิน และควบคุมสมบัติทางกายภาพของดินและจุลินทรีย์ดิน

๓. อากาศ เป็นส่วนของก๊าซต่าง ๆ ที่อยู่ในช่องว่างระหว่างก้อนดินหรือ อนุภาคดิน

๔. น้ำ เป็นส่วนของน้ำที่พบอยู่ในช่องว่างของดินหรืออนุภาคของดิน

ดินในอุดมคติที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ควรมีส่วนประกอบตามสัดส่วนโดยปริมาตร ดังนี้ อินทรีย์วัตถุหรือแร่ธาตุร้อยละ ๔๕ น้ำหรือสารละลายร้อยละ ๒๕ อากาศร้อยละ ๒๕ และอินทรีย์วัตถุร้อยละ ๕

การจัดการความเป็นกรด – ด่างของดิน

หากผลวิเคราะห์พบว่าดินเป็นกรด (พีเอชต่ำกว่า ๕) ควรต้องยกระดับพีเอช ให้สูงขึ้นใกล้เคียงเป็นกลาง (พีเอช ๕.๖-๗.๓) มิฉะนั้นธาตุอาหารบางชนิดจะอยู่ในรูปที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อพืช แต่สำหรับในนาข้าว ถ้าค่าพีเอชไม่ต่ำกว่า ๔ ไม่จำเป็นต้องใช้ปูน เพราะสภาพน้ำขังจะช่วยยกระดับพีเอชให้สูงขึ้น

ปริมาณหินปูนบดละเอียดที่แนะนำให้ใช้ในการแก้ไขความเป็นกรดของดิน เพื่อช่วยยกระดับ pH ให้เท่ากับ ๗ ให้ใช้ค่าต่อไปนี้ในการคำนวณปริมาณปูนชนิดอื่นที่ต้องการนำมาใช้แทน

๑. ปูนขาว	= ตัวเลขในตาราง x ๐.๗๔ กก./ไร่
๒. หินปูนเผา หรือเปลือกหอยเผา	= ตัวเลขในตาราง x ๐.๕๖ กก./ไร่
๓. ปูนโดโลไมท์	= ตัวเลขในตาราง x ๐.๙๒ กก./ไร่
๔. ปูนมาร์ล	= ตัวเลขในตาราง x ๑.๒๕ กก./ไร่

หลักสูตรที่ ๒ การใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ

ปุ๋ย คือ วัสดุที่มีธาตุอาหารพืชเป็นองค์ประกอบหรือสิ่งมีชีวิตที่ก่อให้เกิดธาตุอาหารพืช เมื่อใส่ลงไปในดินแล้วจะปลดปล่อย หรือสังเคราะห์ธาตุอาหาร ที่จำเป็นให้แก่พืชปุ๋ย แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑) ปุ๋ยเคมี หมายถึง ปุ๋ยที่ผลิตโดยอาศัยกระบวนการผลิตทางเคมี เพื่อสกัดให้ปุ๋ยมีความเข้มข้นของธาตุอาหารต่อหน่วยน้ำหนักสูง เมื่อใส่ลงไปในดินที่มีความชื้นเหมาะสม ปุ๋ยเคมีจะละลายให้พืชดูดไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว ปุ๋ยเคมี แบ่งออกได้ ๒ กลุ่มใหญ่ๆ คือ แม่ปุ๋ย และปุ๋ยผสม

แม่ปุ๋ย คือ ปุ๋ยที่มีธาตุอาหารไนโตรเจน (N) หรือ ฟอสฟอรัส (P) หรือ โพแทสเซียม (K) เป็นองค์ประกอบอยู่หนึ่งหรือสองธาตุ มีความเข้มข้นสูง นำมาใช้ได้โดยตรงหรือใช้ผสมเป็นปุ๋ยสูตรต่าง ๆ แม่ปุ๋ย มี ๓ ชนิด ได้แก่

- แม่ปุ๋ยไนโตรเจน (N) เช่น ปุ๋ยยูเรีย (๔๖-๐-๐) ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต (๒๑-๐-๐)
- แม่ปุ๋ยฟอสฟอรัส (P) เช่น ปุ๋ยทริบิเลตซูเปอร์ฟอสเฟต (๐-๔๖-๐)
- ปุ๋ยไดแอมโมเนียมฟอสเฟต หรือปุ๋ย DAP (๑๘-๔๖-๐)
- แม่ปุ๋ยโพแทสเซียม (K) เช่น ปุ๋ยโพแทสเซียมคลอไรด์ (๐-๐-๖๐)

ปุ๋ยผสม คือ ปุ๋ยที่ได้จากการนำปุ๋ยเคมีตั้งแต่ ๒ ชนิดขึ้นไปมา ผสมกันเพื่อให้ได้ปริมาณและสัดส่วนของธาตุอาหาร N P และ K ตามที่ต้องการ เพื่อให้ได้ปุ๋ยที่เหมาะสมที่จะใช้กับพืชและดินที่แตกต่างกัน การปรับปรุงบำรุงดิน ในภาวะปุ๋ยแพง

๒) ปุ๋ยอินทรีย์ คือ สารประกอบที่ได้จากสิ่งมีชีวิต ได้แก่ พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ผ่านกระบวนการผลิตทางธรรมชาติปุ๋ยอินทรีย์ส่วนใหญ่ใช้ในการปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดิน ทำให้ดินโปร่ง ร่วนซุย ระบายน้ำและถ่ายเท อากาศได้ดีทำให้รากพืชซอนไชไปหาธาตุอาหารได้ง่ายขึ้น รวมทั้งสมบัติทางเคมี และชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์มีปริมาณธาตุอาหารน้อยเมื่อเทียบกับปุ๋ยเคมีและ ธาตุอาหารส่วนใหญ่อยู่ในรูปของสารประกอบอินทรีย์ พืชไม่สามารถดูดไปใช้ได้ทันทีต้องผ่านกระบวนการย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ในดินก่อน แล้วจึงปลดปล่อย ธาตุอาหารออกมาในรูปไอออน เช่นเดียวกับปุ๋ยเคมีพืชจึงดูดไปใช้ประโยชน์ได้ ปุ๋ยอินทรีย์มี ๓ ประเภท คือ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด

ปุ๋ยคอก คือ ปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้จากมูลสัตว์ โดยทั่วไปปุ๋ยคอก มีค่า N-P-K ร้อยละ ๐.๕-๐.๒๕-๐.๕ ของน้ำหนักแห้งตามลำดับ ปริมาณธาตุอาหาร ในปุ๋ยคอกขึ้นอยู่กับชนิดของอาหารที่สัตว์กินเข้าไป ปุ๋ยคอกใหม่มีปริมาณธาตุอาหารสูงกว่าปุ๋ยคอกเก่า เพราะธาตุอาหารที่ละลายน้ำได้ง่ายถูกชะออกไปจากกองปุ๋ยคอก ที่กองไว้นานแล้ว และบางส่วนระเหิดเป็นก๊าซสูญหายไป จึงควรเก็บรักษาปุ๋ยคอกให้ถูกวิธี โดยการนำมากองรวมกันเป็นรูปฝาชีแล้วอัดให้แน่นอยู่ภายใต้หลังคา ถ้าอยู่กลางแจ้งควรหาผ้าพลาสติกหรือทางมะพร้าวคลุม

ปุ๋ยหมัก คือ ปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้จากการหมักชิ้นส่วนของพืชหรือสัตว์ เช่น เศษหญ้าแห้ง ใบไม้ฟางข้าว เศษอาหาร หรืออินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ให้อย่อยสลายตัวด้วยกิจกรรมของจุลินทรีย์ จนกระทั่งได้อินทรีย์วัตถุที่มีความคงทน และไม่มีความร้อนอยู่ในกองปุ๋ย ซึ่งเรียกว่าผ่านกระบวนการหมักโดยสมบูรณ์ ผลิตโดยนำวัสดุอินทรีย์ต่าง ๆ มากองรวมกัน รดน้ำให้ชื้น แล้วปล่อยให้ย่อยสลาย และแปรสภาพ จนกลายเป็นขุยมะพร้าวหรือสัณฐานน้ำตาลเข้ม ไม่มีความร้อน หรือมีพืชเจริญอยู่บนกองปุ๋ยหมัก แสดงว่าเป็นปุ๋ยหมักที่ใช้ประโยชน์ได้ทันที

ปุ๋ยพืชสด คือ ปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้จากการปลูกพืชปุ๋ยสด เช่น พืชตระกูลถั่ว เป็นพืชที่โตเร็ว อายุสั้น มีใบดกและกิ่งก้านหนาแน่นแผ่คลุมดิน สามารถตรึงไนโตรเจนได้แล้วทำการไถกลบในระยะที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และเมื่อย่อยสลายแล้วสามารถให้ธาตุอาหารแก่พืชได้

๓) ปุ๋ยชีวภาพ หมายถึง ปุ๋ยที่ประกอบด้วยจุลินทรีย์ที่มีชีวิตและมีคุณสมบัติพิเศษสามารถสังเคราะห์สารประกอบธาตุอาหารพืชได้เอง หรือช่วยให้ธาตุอาหารเป็นประโยชน์กับพืช และสามารถส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช โดยช่วยให้พืชได้รับธาตุอาหารมากขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปหมายถึงจุลินทรีย์ที่มีความสามารถในการตรึงไนโตรเจนจากอากาศ ละลายธาตุอาหารที่มีอยู่ในดินหรือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดูดธาตุอาหารของรากพืช ปุ๋ยชีวภาพแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท

กลุ่มจุลินทรีย์ที่สามารถสังเคราะห์สารประกอบอาหารพืชไนโตรเจนได้เอง ได้แก่ ไรโซเบียมที่อยู่ในปมรากพืชตระกูลถั่ว สาหร่าย สีเขียวแกมน้ำเงินที่อยู่ในโพรงใบของแห่นางแว่น และยังมีจุลินทรีย์ที่อาศัยอยู่ในดินอย่างอิสระอีกมากที่สามารถตรึงไนโตรเจนจากอากาศให้แก่พืชได้เช่นกัน

กลุ่มจุลินทรีย์ที่ช่วยทำให้ธาตุอาหารพืชในดินละลายออกมาเป็นประโยชน์ต่อพืชมากขึ้น เช่น ไมคอร์ไรซาที่ช่วยให้พอสฟอรัสที่ถูกตรึงอยู่ในดินละลายออกมาอยู่ในรูปที่พืชดูดไปใช้ประโยชน์ได้

หลักสูตรที่ ๓ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เป็นการใช้ปุ๋ยเท่าที่จำเป็น (พอดี) กับความต้องการของพืชและความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยส่งเสริมให้มีการเก็บตัวอย่างดิน นำมาตรวจวิเคราะห์ก่อนการปลูกพืชหรือก่อนการใส่ปุ๋ยเพื่อทราบความอุดมสมบูรณ์ของดินในขณะนั้น และสามารถใช้ปุ๋ยได้ถูกสูตรและถูกอัตรา ลดผลกระทบจากการใช้ปุ๋ยไม่ถูกต้องและช่วยลดต้นทุนการผลิตในส่วนของปุ๋ยเคมีลง

หลักสำคัญของการเก็บตัวอย่างดินเพื่อการตรวจวิเคราะห์

๑. ควรเก็บหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว หรือก่อนเตรียมดินปลูกพืชสำหรับปลูกพืชครั้งต่อไป
๒. พื้นที่เก็บตัวอย่างดินไม่ควรเปียกแฉะหรือมีน้ำท่วมขัง
๓. ไม่เก็บตัวอย่างดินบริเวณที่เคยเป็นคอกสัตว์หรือบริเวณที่มีปุ๋ยตกค้าง
๔. อุปกรณ์ที่ใช้เก็บตัวอย่างดินต้องสะอาด ไม่เปื้อนดินอื่น ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช หรือสารเคมีอื่น ๆ
๕. ต้องบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวอย่างดินของแต่ละตัวอย่างให้มากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการให้คำแนะนำการจัดการดินและปุ๋ยให้ถูกต้องที่สุด

วิธีเก็บตัวอย่างดิน

๑. ถางหญ้า กวาดเศษพืช ออกจากบริเวณที่จะเก็บ แต่อย่าชะหน้าดินออก
๒. พื้นที่ไม่เกิน ๒๕ ไร่ เก็บตัวอย่างดินจาก ๑๕-๒๐ จุด
๓. แต่ละจุดขุดดินเป็นหลุมรูปลิ้ม หรือรูปกลมขวาน ความลึกถึงก้นหลุม
  - ข้าว ๑๐ เซนติเมตร
  - พืชไร่ ๑๕ เซนติเมตร
  - ไม้ผล ไม้ยืนต้น ๓๐ เซนติเมตร (พื้นที่ ๑๐ ไร่ เก็บจาก ๖-๘ ต้น ในรัศมีทรงพุ่มทั้ง ๔ ทิศ ต้นละ ๔ จุด)

แล้วชะดินด้านหนึ่งของหลุมตั้งแต่ผิวดินถึงก้นหลุม ให้เป็นแผ่นหนา ๒-๓ เซนติเมตร

๔. นำมาแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนเท่า ๆ กัน ตามแนวดิ่ง ใช้เฉพาะส่วนตรงกลางเป็นตัวแทนของดิน ๑ จุด นำมาคลุกเคล้า รวมกันในกระป๋องพลาสติก

๕. เทดินในกระป๋องลงบนผ้าพลาสติก คลุกเคล้าให้เข้ากัน ถ้าดินเปียก ตากในที่ร่มให้แห้ง ห้ามตากแดด

๖. ย่อยดินเป็นก้อนเล็กๆ กองดินเป็นรูปฟาซี แบ่งดินเป็น ๔ ส่วน เก็บดินไว้ส่วนเดียว ทำซ้ำจนได้ดิน ๑ ส่วน หนักประมาณ ๐.๕ กิโลกรัม

๗. บดดินให้ละเอียด โดยอาจใช้ขวดแก้วที่สะอาด แล้วเก็บใส่ถุงเพื่อนำไปตรวจวิเคราะห์

การตรวจวิเคราะห์ดิน

หากต้องการได้ผลวิเคราะห์ดินอย่างละเอียดพร้อมคำแนะนำการจัดการดินและการใช้ปุ๋ย ให้นำตัวอย่างดินส่งวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการของกรมวิชาการเกษตรหรือกรมพัฒนาที่ดิน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งส่วนใหญ่ให้บริการแก่เกษตรกรโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรือสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ภาควิชาปฐพีวิทยา ซึ่งมีค่าบริการตรวจวิเคราะห์ดิน หากไม่สะดวกส่งวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการสามารถใช้ชุดตรวจสอบธาตุอาหารเอ็น-พี-เค(N-P-K) และความเป็นกรดเป็นด่างในดินแบบรวดเร็ว (KU Soil test kit) ซึ่งเกษตรกรสามารถวิเคราะห์เองได้และทราบผลวิเคราะห์เบื้องต้นว่ามีเอ็น-พี-เค (N-P-K) สูง ปานกลาง ต่ำอย่างไรได้ภายใน ๓๐ นาที

การแปลผลวิเคราะห์ดินและแนะนำการใช้ปุ๋ย เทคโนโลยีที่นำมาใช้ มี ๒ แบบ ได้แก่

๑. การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน เป็นการนำเฉพาะผลวิเคราะห์ N-P-K ในดินที่เป็นปัจจุบันมาตรวจสอบหาคำแนะนำการใช้ปุ๋ยที่สอดคล้องกับผลวิเคราะห์ดิน

๒. การใช้ปุ๋ยสังเคราะห์ ต้องทราบข้อมูลชุดดินของพื้นที่เพาะปลูก และนำมาพิจารณาประกอบร่วมกับผลวิเคราะห์ธาตุอาหารเอ็น-พี-เค(N-P-K) ในดินที่เป็นปัจจุบัน เพื่อได้รับคำแนะนำการใช้ปุ๋ยที่มีความแม่นยำเฉพาะพื้นที่มากกว่าวิธีการแรก แต่มีคำแนะนำการใช้ปุ๋ยสังเคราะห์เฉพาะในนาข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อย ที่ปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่านั้น

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินหรือปุ๋ยสังเคราะห์ มีทางเลือก ๒ ทาง

๑. ใช้ปุ๋ยสำเร็จรูป สูตรที่ให้ธาตุอาหาร เอ็น-พี-เค (N-P-K) ใกล้เคียงกับ คำแนะนำตามค่าวิเคราะห์ดิน

๒. ผสมปุ๋ยใช้เอง โดยนำแม่ปุ๋ย (ปุ๋ยที่มีธาตุอาหารในสูตรเข้มข้นมาก) เช่น ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐, ๑๘-๔๖-๐ และ ๐-๐-๖๐ มาผสมใช้เอง ผลดีคือ แม่ปุ๋ยมีความเข้มข้นของธาตุอาหารสูง ไม่มีสารตัวเติม และปลอดภัย สามารถนำมาผสมให้ได้สูตรหลากหลายตามความต้องการ เกษตรกรไม่ต้องแบกสารตัวเติมที่ไม่ใช่ธาตุอาหารที่มีอยู่ในปุ๋ยสำเร็จรูปลงไปในเรือกลสวนไร่นา ซึ่งเป็นประโยชน์น้อยต่อพืช หรืออาจไม่มีประโยชน์เลย

การใช้ปุ๋ยถูกต้องช่วยลดต้นทุนการผลิต

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและปุ๋ยสั่งตัด ช่วยให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยถูกสูตร และถูกอัตรา ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิต ทั้งกรณีที่สามารถลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีลงจากที่เคยใช้ในปริมาณมาก หรืออาจต้องใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเมื่อก่อนใช้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น แต่เมื่อใช้ปุ๋ยถูกต้องตามค่าวิเคราะห์ดินหรือปุ๋ยสั่งตัด ทำให้ต้องใส่ปุ๋ยเคมีมากขึ้น แต่ผลผลิตที่ได้จะเพิ่มขึ้นกว่าการใช้ปุ๋ยแบบเดิม ซึ่งถือว่าเป็นการลดต้นทุนต่อหน่วยการผลิต และทำให้ช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ ไม่ทำให้ดินเสื่อมโทรม

๗. รูปภาพประกอบ (๓ - ๕ ภาพ)

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : การอบรมถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร
โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพศูนย์ข้าวชุมชน
อบรมจำนวน ๓ ครั้ง

วันที่ดำเนินการ : ครั้งที่ ๑ วันที่ ๓๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๑ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗

ครั้งที่ ๓ วันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน
๒. เพื่อสร้างมูลค่าและยกระดับสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม
๓. เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานในตลาด ทั้งด้านราคา ความหลากหลายของสินค้า และมีคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือ ของผู้บริโภค เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยที่สำคัญในระดับภูมิภาค และมีการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง

๓. เป้าหมาย

๑. ศูนย์ข้าวชุมชนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมการข้าวแต่ยังไม่ได้รับงบประมาณ
๒. กลุ่มเกษตรกรที่สนใจดำเนินกิจกรรมผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และพร้อมจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน
๓. สมาชิกกลุ่ม ๓๐ ราย

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี

๔.๒ ผลลัพธ์

๑. เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยให้ได้มาตรฐาน

๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการตรวจรับรองมาตรฐาน ปลอดภัย GAP

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าทางการตลาด

๒. เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

-

๖. รายละเอียด

- การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP Seed)
- การบันทึกข้อมูลสมุดประจำแปลง/ทบทวนและวางแผน
- การผลิตปุ๋ยใช้เองเพื่อลดต้นทุนการผลิตในไร่นา
- การปรับปรุงบำรุงดิน ธาตุอาหารพืช และการใส่ปุ๋ย
- วิธีการสำรวจตรวจแปลงนา และการกำจัดต้นข้าวพันธุอื่นข้าววัชพืชและศัตรูพืช
- การบันทึกข้อมูลสมุดประจำแปลง/การขอรับรองมาตรฐาน GAP
- โรคข้าวและแมลงศัตรูข้าว
- การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM)
- การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา และการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันโรคพืชและแมลงศัตรูพืช
- การเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์และการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี

๗. รูปภาพประกอบ (๓ - ๕ ภาพ)

แบบฟอร์มสรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม
ประกอบจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๗ สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน : โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังอินทรีย์บนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒ ปี ๒๕๖๗ จังหวัดอุบลราชธานี

วันที่ดำเนินการ : ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๕ - ๓๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑ - ๑๕ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗

ครั้งที่ ๓ วันที่ ๑๖ - ๓๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ในกระบวนการผลิตมันอินทรีย์

๒. เพื่อสร้างมูลค่าและยกระดับสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

๓. เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานในตลาด ทั้งด้านราคา ความหลากหลายของสินค้า และมีคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือ ของผู้บริโภค เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยที่สำคัญในระดับภูมิภาค และมีการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง

๓. เป้าหมาย

๑. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมันอินทรีย์ จำนวน ๑๒๐ ราย

๔. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่ได้รับ)

๔.๑ ผลผลิต

ส่งเสริมให้ความรู้การปลูกมันอินทรีย์

๔.๒ ผลลัพธ์

เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ในกระบวนการปลูกมันอินทรีย์

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าทางการตลาด

๒. เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ราคามันสำปะหลังเคมีซึ่งปลูกง่ายกว่ามันสำปะหลังอินทรีย์ ไม่ต่างกันมาก ทำให้เกษตรกรสนใจการปลูกมันอินทรีย์น้อยลง

๖. รายละเอียด

- การเข้าร่วมการผลิตมันสำปะหลังอินทรีย์
- ปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลังอินทรีย์
- เกษตรอินทรีย์
- มาตรฐานการผลิตมันสำปะหลังอินทรีย์
- ระบบการตรวจรับรองมันสำปะหลังอินทรีย์

- การจัดทำแผนเยี่ยมฟาร์มเพื่อนการจัดทำเอกสารควบคุมภายในกลุ่มและการจัดทำแบบบันทึกฟาร์มของเกษตรกร
- การเก็บตัวอย่างดินและการใช้ Smart NPK
- เทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ตามค่าวิเคราะห์ดิน
- การตรวจเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ตามระบบควบคุมภายใน
- ความเสี่ยงในการผลิตมันสำปะหลังอินทรีย์
- โรคและแมลงศัตรูมันสำปะหลังและการใช้สารชีวภัณฑ์ กำจัดศัตรูพืช
- การเตรียมท่อนพันธุ์และเลือกท่อนพันธุ์ให้เหมาะกับดิน
- การเตรียมดินและดูแลดินเพื่อปลูกมันสำปะหลังอินทรีย์
- การให้น้ำมันสำปะหลังที่มีประสิทธิภาพ
- ระยะการปลูกมันสำปะหลังและการกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพ
- ข้อกำหนดในการเลือกใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ และข้อกำหนดในการเก็บเกี่ยวผลผลิต
- รายงานการเยี่ยมเยียนฟาร์มเพื่อนตรวจสอบเอกสารการควบคุมภายในกลุ่มและทดสอบหลังฝึกอบรม

๗. รูปภาพประกอบ (๓ - ๕ ภาพ)

